ТОШКЕНТ ОҚШОМИ

Ижтимоий-сиёсий шаҳар рўзномаси

Рўзнома 1966 йил 1 июлдан чиқа бошлаган

№ 109 (8. 051) ◆ 1992 йил ◆ 3 июнь, чоршанба ◆ Нархи 2 сўм

Бугунги кун нафаси

ЖУМҲУРИЯТИМИЗДА

⊙ Европа қайта тиклаш ва тараққиёт банкининг президенти Жак Аттали Ўзбекистон Республикасининг Президенти Ислом Каримовни Ўзбекистон Европа банки бошқарувчилари кенгашининг 21-рақамли қарорига мувофиқ аъзоликнинг барча шартларини бажаргани муносабати билан уни Европа банкининг аъзоси бўлгани билан табриклаб қутлов телеграммаси йўллади.

⊙ 2 июнь куни Тошкентда Осиё, Африка ва Лотин Америкаси мамлакатлари XI халқаро Тошкент кинофестивалини ўтказиш ташкилий комитетининг дастлабки мажлиси бўлди. Шу йилнинг 8—15 октябрь кунлари «Ассалому алайкум» шиори остида ўтказиладиган бу киноанжуманда ер юзининг беш қитъасидаги 60 га яқин мамлакатдан қарийб 500 нафар кино арбобларининг келиши кутилмоқда.

ҲАМДЎСТЛИКДА

⊙ Қрим муаммоси тинч йўл билан ҳал этиладиган кўринади. Украина ва Қрим Республикаларининг Олий Кенгашлари Раёсатлари ўзларининг 1 июнь куни Ялтада бўлиб ўтган учрашувида ўзаро муросага тайёр эканликларини баён қилдилар.

⊙ Белгородда кўпгина хизмат телефонлари кечқурундан эрталабга қадар ёлғиз ногиронларнинг, уруш ва меҳнат фахрийларининг хонадонларида уларнинг уй телефони сифатида ишлай бошлади.

ХОРИЖДА

⊙ Россия Федерациясининг Президенти Борис Ельцин 25 июнь куни Истамбулда белгиланган Қора денгиз ҳавзаси мамлакатлари давлат ва ҳукумат бошлиқларининг учрашувида иштирок этади.

⊙ Калифорниянинг «Интерсорс текнолоджиз» компанияси унинг мутахассислари электрон лампа яратганликларини эълон қилди. Шуниси таҳсинга лойиқки бундай лампалар 18 йилдан зиёд вақт мобайнида хизмат кўрсатади.

ҲАМКОРЛИК РИШТАЛАРИ УЗИЛМАЙДИ

Ўтган шанба куни Кремлда Россия Федерацияси билан Ўзбекистон Республикаси ўртасидаги давлатлараро муносабатларнинг асослари, дўстлик ва ҳамкорлик тўғрисидаги шартнома имзоланди. Ўзбекистон давлат делегацияси таркибида «Правда»нинг махсус мухбири, республика халқ депутати Вилор Ниёзматов бор эди. Шартнома имзоланиши биланоқ унинг илтимосига биноан Ўзбекистон Президенти Ислом КАРИМОВ «Правда» рўзномасининг саволларига жавоб қайтарди.

— **Ислом Абдуғаниевич, Ўзбекистон учун бу шартноманинг аҳамияти қандай?**

— Аввало, шуни айтмоқчиманки, мазкур шартнома Россия билан Ўзбекистон ўртасидаги дўстлик ва ўзаро манфаатли ҳамкорликни янада ривожлантириш ҳамда мустаҳкамлаш демакдир. Кўп йиллик тарихга эга бўлган бу дўстлик ва ҳамкорлик халқларимизнинг туб манфаатларига мос келади ва тинчлик ҳамда хавфсизлик ишига хизмат қилажагига шубҳа йўқ. Биз ҳозиргина имзолаган тарихий аҳамиятга молик ҳужжат мамлакатларимиз ўртасидаги сифат жиҳатидан янги, тенг, ўзаро манфаатли ҳар тарафлама ва теран муносабатларнинг илк нуқтаси бўлишига ишонгим келади. Собиқ СССР республикалари эндиликда суверен ва мустақил давлатлар бўлиб қолган ҳозирги вақтда улардан бирининг жаҳон ҳамжамиятига, жаҳон иқтисодиётига кириши кўпгина мураккаб муаммоларни вужудга келтираётгани эътиборга олинса, бу воқеанинг аҳамияти бениҳоядир. Собиқ умумий хонадонимиздаги миллатлараро, элатлараро, ихтилофлар биз, раҳбарлар зиммасига иқтисодий, молиявий, банк ва кредит тизимларига ягона ёндашувини белгилаб олиш мажбуриятини юклайди. Бошқача қилиб айтганда, биз шартномани имзолаш асносида иккала давлат орасидаги янги муносабатларнинг халқаро-ҳуқуқий негизини яратдик. Зеро, ҳозирги кунда кўп соҳалардаги муносабатларимиз эски ёндашувларга асослангани ва жуда оқсаётгани ҳеч кимга сир эмас. Лоақал корхоналаримиз ўртасида, айрим минтақалар ўртасида издан чиққан иқтисодий алоқаларни олиб кўринг.

— **Шу муносабат билан, Ислом Абдуғаниевич, Россиянинг тўқимачилар ўлкаси Ивановодаги аҳволга эътиборингизни қаратсам. У ерда пахта хом ашёси йўқлиги сабабли нохуш вазият вужудга келгани маълум. Ушбу шартнома тузилиши билан ивановолик тўқимачиларнинг истиқболи қандай бўларкин? Бу шартнома уларга тезроқ наф келтирармикан?**

— Агар ифодали қилиб айтадиган бўлсак, шартнома остига қўйилган имзоларимизнинг сиёҳи қуримай туриб у ивановолик тўқимачиларга наф бера бошлади. Ўзбекистон шу бугунданоқ Россияга бу қимматли хом ашёни белгиланган миқдорда юборишга киришди. Бугина эмас, Борис Николаевич билан мен шу хом ашёни юборишнинг қатъий жадвалини тузишни топширдик, унинг бажарилишини иккаламиз қатъий назорат қилиб турамиз. Шартноманинг ана шундай хайрли одим билан бошланиши иккала мамлакатимиз халқларига кўнгилдаги натижаларни беришига ишонгим келади.

— **Шартноманинг МДҲга ва Ҳамдўстлик теварагида вужудга келган вазиятга нисбатан аҳамиятини қандай баҳолайсиз?**

— Жуда ижобий баҳолайман. Ўн йил муддатга тузилган икки томонлама шартнома МДҲни мустаҳкамлашнинг ҳақиқий йўналишларидан биридир, чунки бундай битим Ҳамдўстликнинг ҳаёт-мамотига ҳалақит бермайди ва тўсқинлик қилмайди балки аксинча, уни мустаҳкамлаш учун ҳақиқий замин яратади. Баъзи давлатларнинг раҳбарлари МДҲнинг мавжудлигини сароб деб атаб, унинг инқирозини каромат қилишларига қарамай, мен унинг келажагига ишонаман. Ҳолбуки, шундай каромат қилаётган раҳбарлар МДҲни тузишга ўзлари бош қўшган эдилар. Ҳа, ҳозир Ҳамдўстлик ривожланиш ва юксалиш учун зўрба-зўр ҳаракат қилмоқда. Ўтмиш сарқитлари ҳаддан ташқари кўп. Очиғини айтсак: ҳозирги унчалик расо бўлмаган қарорларимиз ва тадбирларимиз ҳам ишга фойда бермаяпти. Шунга қарамай мен Ҳамдўстлик жуда оддий сабабга кўра, келажакка эга эканига ишончим комил. У ҳар биримизга зарур. Ҳатто уни ғаройибона бир енгилтаклик билан дафн этишга тайёр бўлганларга ҳам зарур. Мушкул аҳволдан ва тангликдан қутилиш учун Ҳамдўстлигимиз ҳаммамизга зарур. Чунки, буйруқбозлик тили эмас, балки ҳайрихоҳлик, тенг ҳуқуқлилик ва тотувлик тилигина собиқ СССР фуқароларига эртанги кунга умид ва ишонч билан қараш ва ўз юртларида маърифатли ҳуқуқий жамият барпо этиш имконини беради.

Ҳозир ҳам ўзаро баҳраманлик ва кўп томонлама мулоқотимиз соҳасида кун сайин биргаликда орттирилаётган тажриба ақл-идрокимизни ҳар қачонгидан ҳам пешламоқда, бир-биримизни яхшироқ билиб олишимизга ёрдам бермоқда. Халқларимизнинг азалий донолиги охир-оқибатда умумий хонадонимиздан мустаҳкам ўрин олишига ва мамлакатларимиз фуқароларининг тинч, муносиб турмуш ҳақидаги умидлари ниҳоят рўёбга чиқарилишига ишонаман.

— **Россия ва Ўзбекистон ўз қуролли кучларини вужудга келтиришини расмий равишда эълон қилди. Шартномада ҳарбий соҳадаги ўзаро муносабат ифодалаб берилганми?**

— Биз давлатларимизнинг пишиқ-пухта мудофаасини таъминлашда фаол ҳамкорлик қилишга, МДҲнинг стратегик қуролли кучларини бирлашган қўмондонлик ихтиёрида сақлаб қолишга, чегараларимизни муҳофаза қилишда баҳамжиҳат ҳаракат қилишга қарор бердик. Россия ва Ўзбекистон ҳудудлари яхлит ҳарбий-стратегик маконга киради. Барқарор хавфсизликни таъминлаш, халқаро тинчликни сақлаб туриш мақсадида иккала томон зарур ҳолатларда ўзаро аҳдлашув асосида ўз ҳудудидаги ҳарбий иншоотлардан фойдаланиш ҳуқуқини беради. Шу масалаларнинг ҳаммаси юзасидан алоҳида битим тузилади.

— **Ўзбекистонда уч миллиондан кўпроқ русий забон аҳоли яшаб тургани маълум. Ушбу шартнома уларнинг тақдирига қай тарзда таъсир қилади, у тарихий ватанидан олисда яшаган шу аҳолининг осойишталигига кафолат бера оладими?**

— Шартномага биноан иккала давлат ўз ҳудудида яшаб турган кишиларнинг миллати, жинси, тили, дини, сиёсий ва бошқа маслакларидан қатъи назар уларнинг сиёсий, ижтимоий, иқтисодий ва маданий ҳуқуқларини ҳамда эркинлигини халқаро ҳуқуқнинг барча эътироф этган нормаларига мувофиқ кафолатлайди. Шу мақсадда Ўзбекистон ва Россия ўз ҳудудида фуқароларнинг бирон бир тарзда камситилишига йўл қўймаслик учун қонуний-маъмурий ва бошқа зарур чораларни кўради. Фуқаролик, оилавий ва жиноий ишлар соҳасида ҳуқуқий ёрдам бериш ҳақида алоҳида битимлар, шунингдек бошқа томон ҳудудида яшаб турган ўз фуқароларининг ҳуқуқларини таъминлашга қаратилган консуллик битими ва бошқа ҳужжатлар тузилади.

— **Яқин вақтгача Россия халқ хўжалигининг кўпгина тармоқлари бўйича мутахассислар, илмий кадрлар тайёрлашнинг ўзига хос масканы бўлиб келган эди, деса бўлади. Россиянинг кўпгина олий ўқув юртларида Ўзбекистоннинг минглаб фуқаролари таълим олишди, ҳозир ҳам ўқишмоқда. Бу тажриба келгусида ҳам давом этадими ва шартномада бу нарса ифодалаб берилдими?**

— Ҳа, Ўзбекистон бундан буён ҳам таълим, фан ва техника соҳасидаги ҳамкорликни ривожлантираверади. Иккала мамлакат ўқув юртлари, илмий тадқиқот ва лойиҳа-конструкторлик муассасалари ўртасидаги бевосита алоқалар устувор йўналишлар бўлиб қолади. Хуллас, кадрлар тайёрлаш, бир-биримизга олимлар, мутахассислар, аспирантлар ва талабалар юбориш учун қулай шароит яратилади. Шундай бир бениҳоя муҳим жиҳатга эътиборни қаратмоқчиман: таълим ҳақидаги дипломлар, илмий унвонлар ва даражалар баббаравар тан олинаверади.

— **Аҳдлашувчи томонларнинг чегаралари «тиниқ» бўладими?**

— Биз бундан буён ҳам чегараларимизнинг очиқлигига амал қилмоқчимиз, фуқароларнинг иккала мамлакат ҳудудига кириш-чиқиши ва бир жойдан иккинчи жойга кўчиб юришини таъминлаш учун зарур чораларни кўрмоқчимиз.

— **Сизнинг фикрингизча, шартномамизни амалда рўёбга чиқаришда ва МДҲни мустаҳкамлашда матбуотнинг, оммавий ахборот воситаларининг аҳамияти қандай бўлади?**

— Аввало матбуотга шахсий муносабатим ҳақида гапирай. Унга умуман ижобий қарайман. Журналистнинг меҳнатини ҳурмат қиламан ва муносиб баҳолайман. Бу меҳнат бунёдкорликка қаратилган бўлишини назарда тутаяпман, албатта. Амалий танқидга хайрихоҳлик билан қарайман. Мен бу гапни бировга ёқиш учун айтаётганим йўқ. Кейинги вақтларда айрим рўзномалар, телекўрсатувлар бамисоли келишиб олгандек, Ўзбекистон ҳақида гап кетганда кўзбўямачилик қилишга уринмоқдалар, бошқа давлатларнинг жамоатчилигини чалғитиб, турли-туман бўлмағур уйдирмаларни айтмоқдалар. Ижобий жиҳатни эса кўришни асло истамайдилар. Ўзбекистон фуқаролари ҳозирги оғир вақтда нисбатан осойишта яшаётганликларини ва худога шукурки, кўчаларимизда ўқ отилмаётгани ва қон тўкилмаётганини кўролмаяптилар.

Адолат юзасидан «Правда» рўзномасининг холислигига ва таъбир жоиз бўлса, Ўзбекистонга нисбатан «инсоф билан ёндошаётганига» тан бермоқ керак. Шартномамизнинг амалда рўёбга чиқиши иккала мамлакатимизнинг оммавий ахборот воситаларига ҳам кўп жиҳатдан боғлиқлигига аминман. Агар улар бу шартноманинг тарафдорлари бўлсалар, иккала давлатнинг раҳбариятига уни амалга оширишдаги танг жойларни «фаҳмлашда» ёрдам берсалар, олға боришимизга ҳалақит берадиганларни нишонга олиб танқид қилсалар, мамлакатларимиз халқларининг ташаккур сўзлари бундай журналистларга мукофот бўлади.

— **Бу даъват журналистларни лоқайд қолдирмайди деб ўйлайман. Шартноманинг бажарилиши иккала мамлакатнинг ҳукуматлари томонидан қандай назорат қилинади? Чунки шартнома қабул қилингани билан уни ижро этиш ўртасида катта масофа бор, деса бўлади.**

— Шартномамизнинг ижросини назорат қиладиган икки томонлама аралаш комиссия тузиш ҳақида Борис Николаевич билан келишиб олдик. Тегишли адлия ва маъмурий ҳуқуқларга эга бўлган бу комиссия доимий ишлайди. Хуллас, дастлабки пайтданоқ шартноманинг амал қилиш омили белгилаб қўйилди, деса бўлади.

— **Ислом Абдуғаниевич, «Правда» орқали Россияга, унинг халқига қандай тилаклар айтмоқчисиз?**

— Аввалламбор Россия диёрида тинчлик ва иноқлик бўлсин. Шу қийин кунларда россияликларга сабр-тоқат ва мардлик тилайман. Ўзбекистонни Россия ишончли ҳамкор ва дўст деб билаверсин. Фуқароларимизнинг хоҳиш-иродасини ифодалаб шуни айтмоқчиманки, Ўзбекистон ўз келажагини, ўз истиқболини Россия билан дўстликсиз тасаввур этмайди. Биз учун Россия регионимиздаги барқарорлик ва тинчликнинг, чегараларимиз даҳлсизлигининг кафилидир.

Россия Президентининг шартномамиз имзоланган кунни тақвимга йирик ҳарфлар билан далил ёзиб қўяверса бўлади, деган сўзларига тўла-тўкис қўшиламан.

— **Суҳбат учун раҳмат, Ислом Абдуғаниевич. Борис Николаевич билан сиз имзолаган шартнома икки янги мустақил давлатнинг янги ва тенг ҳуқуқли муносабатларида биринчи қалдирғоч бўлсин!**

Вилор НИЁЗМАТОВ,
(«Правда» рўзномасининг 2 июнь сонидан)

* *Долзарб мавзуда*

МИЛЛИЙ ВАЛЮТА ЧИҚАРИЛАДИМИ?

Ҳар бир давлат бозор муносабатларига ўз йўли билан боради. Мустақил давлат раҳбарияти ўтказаётган иқтисодий сиёсат қанчалик пухта бўлса, кўраётган чоралари қанчалик самарали бўлса ҳозирги жуда кўп муаммолар шу қадар тез ҳал этилади. Очиғини айтайлик: ҳозир аҳволнинг қийинлигини ҳар бир киши сезиб турибди. Маош бериладиган кунни орзиқиб кутсангу, маош ололмасанг, собиқ иттифоқдаги кишиларга хос бўлган келажакка ишонч билан қараш туйғуси ҳам сўна бошлайди.

Нақд пулнинг йўқлиги Ўзбекистондаги юз минглаб кишиларни оғир аҳволга солиб қўйди. Нима учун шундай ҳол юз бермоқда? Бу вазиятдан чиқадиган йўл борми, аҳволни изга солиш учун қандай чоралар кўрилмоқда? Ўзбекистон Миллий ахборот агентлигининг мухбири худди шу ҳақда республика давлат банки бошқарувининг раиси Ф. МУЛЛАЖОНОВ билан суҳбатлашди.

— **Файзулла Мақсуджонович, Украина, Беларусь, Болтиқбўйи мамлакатлари тез орада ўз миллий валютасига ўтиши тўғрисидаги хабар ҳеч кимни ажаблантирмади. Бироқ, МДҲ давлат бошлиқлари Тошкент учрашувида таъкидланганидек, Ўзбекистон ҳозирча сўм муомила қиладиган доирада қолади. Афсуски, сўм ҳам тобора камайиб кетяпти...**

— Сиз мутлақо ҳақсиз. Ҳозир моллар билан таъминланмаган қоғоз пул миқдори жуда кўпайиб кетди. Ишлаб чиқаришнинг таназзули эса аҳоли умумий даромадларининг сезиларли даражада камайишига олиб келди. Аммо айрим табақаларнинг даромадлари мислсиз даражада ошди. Бир мисол келтираман. «Запорожсталь»да домна печи мастерининг иш ҳақи ҳозир ойига 70 минг сўмни ташкил этади. Россияда шахтёрлар бундан сал камроқ иш ҳақи олишади. Митинглар ўтказиб, иш ташлаб, иш ҳақини оширишни талаб қилиш сўмнинг харид қувватини фалокатли даражада тушириб юбормоқда. Ўтган апрель ойида истеъмол нархлар индекси 1991 йил декабрига нисбатан 740 фоизни ташкил этди. Агар индекслашнинг ўсишини кузатадиган бўлсак, сўнгги ойларда олдинги ойларга нисбатан қуйидагиларни кўриш мумкин: январда — 345 фоиз, февралда — 135 фоиз, мартда — 130 фоиз. Мустақил экспертларнинг фикрича пулнинг чинакам қадрсизланиш даражаси эса бундан бир ярим-икки баравар ортиқ...

Нақд пулнинг тақчиллиги эса муттасил кучайиб бормоқда. Муомилага 200, 500, ва 1000 сўмлик пуллар чиқарилган шароитда шундай бўлмоқда. 5000 сўмлик пул босиб чиқариш тўғрисида қарор қабул қилинди. Пул соҳасида бундай сиёсатнинг оқибатида иқтисодиёт барбод бўлади, эндигина вужудга келаётган бозор муносабатларига жиддий зарба етади.

Шундай шароитда ҳар бир мустақил республика ўзини иқтисодий ларзалардан асраши лозимлиги тушунарлидир. Пул босиб чиқарадиган дастгоҳ Россия ҳудудида бўлса, Ўзбекистон эса бу пулларни Россиядан «келтиришга» мажбур бўлса, иқтисодий ларзалардан қандай сақланиш мумкин? Сиз нақд пул нима учун етишмаяпти, деб сўраяпсиз. Бунинг жавоби осон: Ўзбекистоннинг нақд пул ажратиш тўғрисидаги буюртмалари муттасил бажарилмай қолмоқда. Шу йилнинг ўзидагина муомилага салкам 11 миллиард сўм пул чиқарилди, бу эса сўнгги ўттиз йил ичида чиқарилган қоғоз пулнинг 50 фоиздан кўпроғини ташкил этади. Республика хўжаликларига берилаётган нақд пулнинг тўртдан бир қисми ана шу ҳисобдан бўляпти Қорақалпоғистонда, Андижон, Сурхондарё, Самарқанд, Қашқадарё, Фарғона вилоятларида жуда жиддий аҳвол вужудга келди.

— **Ҳақиқатан ҳам вазият мураккаб. Бу вазиятдан қандай чиқиш мумкин?**

— Собиқ иттифоқ республикалари — Эстония, Латвия, Литва, Украина, Беларусь, бошқалар ўз валютасини тайёрлаш ва жорий этиш юзасидан фаол иш олиб бормоқда. Россия ҳам бундан мустасно эмас. Бу эса Ўзбекистонни сўм босиб кетиши ва истеъмол бозори бутунлай барбод бўлиши хавфини кескин равишда оширади. Бу аҳвол бизнинг республикамизни ҳам ўз валютасини жорий этишга доир ишларни олиб боришга мажбур қилади. Бунинг учун иқтисодий шарт-шароитлар мавжуд. Бу жараённинг жуда мураккаблиги равшан. Аммо биз бунга тайёрмиз.

Ўз ишлаб чиқариш имкониятларимизни кўпайтириш юзасидан жиддий иш олиб боришимизга тўғри келади. Миллий валютани жорий этиш асосий мақсад эмас. Айни бир вақтда жуда кўп иқтисодий муаммолар ҳал этилиши керак. Ички бозорни моллар билан тўлдириш, ишлаб чиқаришни янгилаш ва таъмирлаш, халқ хўжалиги мажмуининг барча тармоқларини ривожлантириш ана шундай иқтисодий муаммолардандир. Ҳозирча эса шу йилнинг тўрт ойида тахминий ҳисоб-китобларга нисбатан 7,5 миллиард сўм, савдодан эса 10 миллиард сўм кам пул тушди.

— **Бунинг сабаби магазинлар пештахталарининг бўшлигидир...**

— Унчалик эмас. Моллар бор, бинобарин уларни харид қилиш керак. Республика раҳбарияти истеъмол бозорини муҳофаза қилиш юзасидан кўраётган чоралар натижа бера бошлади. Шунга қарамай, бошқа республикалардан қоғоз пуллар оқиб келиши мумкин. Бизнинг маълумотларимизга қараганда, ҳозир ўзбекистонликлар қўлида 18 миллиард сўмдан кўпроқ пул бор. Бу жуда катта пул! Қонуний бир савол туғилади: республика аҳолисига бу пул нима учун зарур, 50 сўмлик ва 100 сўмлик пулларни алмаштириш, наҳотки, уларга ҳеч нарсани ўргатмаган бўлса. Улар пулларини жамғарма банкларида сақлаганида эди 40 фоиз қўшимча ҳақ олган бўлар эдилар. Қўлларида сақлаганликлари учун тахминан 4,5 миллиард сўмдан маҳрум бўлишди. Ҳозир ғализ туюлса ҳам пулни жамғарма банкларида сақлашга даъват этиш ҳар қачонгидан ҳам муҳимроқдир. Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Вазирлар маҳкамаси жамғарма банкига қўйилган омонат учун тўланадиган фойдани 15 фоизгача оширди. Бу ҳам чегара эмас. Хуллас пул жамғарма банкларида сақланса давлат ўз фуқаролари жамғармалари асралишининг ишончли кафолати бўлади.

Меъёрий иқтисодий муносабатларда пул ортиқча юк бўлиб ётмаслиги, балки ишга солиниши керак.

Л. ЛЕВИН,
ЎзА мухбири.

* *Рўзнома—муштарий—рўзнома* * *Рўзнома—муштарий—рўзнома*

* Обуна—92 —— * Обуна—92 —— * Обуна—92 ——

МЕНИНГ ҲАМДАРДИМ

РЎЗНОМА ва ойномаларнинг аҳволи оғирлашиб бораётганлигини эшитиб кўнглимиз анча хижил бўлиб қолди. Нега деганда биз кексаларнинг айрим вақтларда асосий қиладиган ишимиз рўзнома ўқиш. Мен учун айниқса «Оқшом» ҳамдардим десам бўлади. Рўзномада одоб-ахлоқ ва оилавий масалалар хусусидаги мақолаларнинг чоп этилиши айни муддаодир.

Мана уч йилдан буён маҳалла комитетига бошчилик қилаяпман. Бу маҳалла Ҳамза районидаги энг катта маҳаллалардан бири ҳисобланади. Бу ерда 3665 аҳоли, 564 хонадон истиқомат қилади. Уларнинг ҳар бири билан тил топишиш, кези келганда тегишли маслаҳатлар бериш борасида мана шу рўзнома бизнинг ҳамроҳимиз бўлади.

Муболаға эмас, кейинги вақтда рўзноманинг сотувга кам чиқарилаётгани, айрим кунлари дўконлардан топа олмаётганимиз аниқ. Лекин биз иложини топиб чойхонада бир пиёла чой баҳонасида уни ўқишга муяссар бўлмоқдамиз.

Бозор иқтисодиёти ҳамма қатори рўзномаларга ҳам ўз таъсирини ўтказаётган бир паллада «Оқшом» ижодкорларига матонатни раво кўраман. Шу ўринда бизнинг маҳалламиздагилар сингари барча «Оқшом»ни севувчиларининг унга қайта обуна бўлишларини истардим.

Жуманиёз СОБИРОВ,
«Умид» маҳалла комитети раиси.

ҲАМИША БИРГАМАН

«ТОШКЕНТ оқшоми» рўзномасининг 1966 йил 1 июлида чиққан илк сонини ҳали-ҳануз алоҳида муҳаббат билан варақлайман. Ўшандан бери ҳар йили биринчи бўлиб «Оқшом» рўзномасига обуна бўламан. Яна бир муҳим томони мен шу рўзномадан миннатдорлигимдир. Одоб ва ахлоқ, таълим ва тарбия мавзусида ёзган илк мақолаларимни эслайман. Рўзноманинг заҳматкаш, фидокор ходимлари эшикни тақиллатиб кириб келадиган ҳар бир мухбирни қучоқ очиб кутиб олади. Эринмасдан маслаҳатлар беради. Мен билан ҳам шундай бўлган.

1992 йилнинг 2-ярми учун обуна эълон қилинган заҳоти ўзимнинг муштарийлик бурчимни бажардим; энди йил охиригача қадрдон рўзномам эшигимни тақиллатиб кириб келаверади.

«Оқшом»ни чин дилдан яхши кўрадиган муштарийларга шундай демоқчиман: вақт ўтмасин, тезроқ обуна бўлинг. Шундай рўзнома учун қийин кунларда ўз муҳаббатимизни кўрсатадиган пайт келди. Мен ҳар бир тошкентликнинг хонадонида «Оқшом» рўзномаси бўлишига қаттиқ ишонаман.

Мусоқул УСМОНОВ,
тарих фанлари номзоди.

ЙИЛ БЎЙИ ОЛИШАДИ

ЎРТА Осиё кабеллар ишлаб чиқариш ижара бирлашмасининг «Чинор» ижара корхонаси ишчи-хизматчилари «Тошкент оқшоми» ва «Вечерний Ташкент» рўзномаларини иккинчи ярим йилликда ҳам ўқийдиган бўлдилар. Корхона маъмурияти мазкур рўзномаларга обуна бўлган кабелсозлар учун қўшимча маблағ ажратиб, олти ойга тўланадиган обуна пулини қоплашга қарор қилди.

Шунингдек «Металлург» ижара корхонасининг раҳбарияти ҳам «Оқшом» билан биргаликда бошқа рўзномаларга иккинчи ярим йилликка обуна учун 90 минг сўм, яъни 400 нафарга яқин ишчи-хизматчининг ҳар бирига 250 сўмдан ажратди.

Садриддин ШАМСИДДИНОВ.

«ОҚШОМ» МУШТАРИЙЛАРИГА!

«Тошкент оқшоми» учун 1992 йилнинг иккинчи ярмига янгидан обуна давом этяпти.

ОБУНА БАҲОСИ:
бир ойга — 32 сўм 50 тийин;
уч ойга — 95 сўм;
олти ойга — 195 сўм.

«Тошкент оқшоми» 1992 йил 1 июлдан эътиборан яна хонадонингизга етказиб берилишини хоҳласангиз РЎЗНОМАГА ЯНГИДАН ОБУНАНИ ШУ ЙИЛ 10 ИЮНГАЧА РАСМИЙЛАШТИРИШНИ УНУТМАНГ!

Эслатиб ўтамиз: «Тошкент оқшоми» савдога чекланган миқдорда чиқади ва унинг чакана савдодаги нархи обунаникидан юқори бўлади.

«ТОШКЕНТ ОҚШОМИ»ГА ОБУНА ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИНИНГ БУТУН ҲУДУДИДА ЧЕКЛАНМАГАН МИҚДОРДА ҚАБУЛ ҚИЛИНАДИ.

«Тошкент оқшоми»нинг нашр кўрсаткичи — 64690.

«Тошкент оқшоми»га ёзилишга монелик қилинган тақдирда 33-29-70, 32-53-79 телефонларига қўнғироқ қилишингиз мумкин.

Шу кунларда шаҳримиз мактабларида битирувчи синф ўқувчиларининг давлат имтиҳонлари қизғин давом этмоқда. Сиз ушбу суратда Акмал Икромов районидаги 123-ўрта мактаб 11-синф ўқувчиларининг адабиётдан ёзма имтиҳон топшириш пайтини кўриб турибсиз.

Холмат Мирзакаримов сурати.

ОБУНА ТУГАШИГА 7 КУН ҚОЛДИ. «ТОШКЕНТ ОҚШОМИ»ГА ЁЗИЛИШГА ШОШИЛИНГ.

Техника тараққиёти йўлидан

«ЧЕТ ЭЛНИКИ БИЛАН РАҚОБАТЛАША ОЛАМИЗ»

Бундан чорак аср муқаддам Тошкент заминида ўраш-қадоқлаш ускуналари бўйича тажриба конструкторлик ва технологик бюроси (ОКБРУ) ташкил этилган эди. Мазкур давр ичида бу даргоҳ халқ хўжалигининг турли тармоқлари учун кўплаб ўраш-қадоқлаш ускуналари ва автоматларини етказиб берди.

Мухбиримиз конструкторлик бюросининг директори, иқтисод фанлари номзоди Павел Федорович Куличенков билан учрашиб, ўзини қизиқтирган саволларига жавоб олди.

— Павел Федорович, сўзимиз ибтидосида, корхона ҳақида бироз маълумот берсангиз...

— Ўраш-қадоқлаш ускуналари бўйича тажриба конструкторлик ва технологик бюроси Ўзбекистон машинасозлик концернига қарашли бўлиб, маиший кимё, доришунослик, атир-упа, озиқ-овқат саноатлари корхоналари, шу соҳада фаолият кўрсатаётган кичик корхоналар, ширкатлар учун суюқ, сочилувчан, пастасимон халқ истеъмоли молларини қадоқлаш ва уларни картон, полимер, қутиларга ўраш, жойлаш ускуналарини ишлаб чиқаради. Конструкторлик бюромиз жумҳуриятда ягона ҳисобланади.

— Кечирасиз, Павел Федорович, сиз ускуналарни ишлаб чиқарамиз, дедингиз. Бизнинг тасаввуримизда, конструкторлик бюроси бирор ускунанинг тарихини нари борса синов нусхасини яратади. Наҳот корхонада кўп турдаги ишлаб чиқариш тармоғи ҳам мавжуд бўлса?

— Бюро ускуналарнинг фақат лойиҳасини ишлаб чиқариш билан чегараланмайди. Биз ана шу лойиҳа асосида ускунанинг тажриба нусхасини яратамиз. Бу нусха ишлаб чиқаришда ўзини оқласа, буюртмачининг талаб истагидан келиб чиққан ҳолда, ускунанинг муайян туркуми ишлаб чиқарилади. Бошқача қилиб айтганда, бизда тугал технологияли занжир мавжуд. Бинобарин, маҳсулотимиз — оддий маҳсулот эмас, балки илмий-техника неъматидир.

— Бюронинг таркибий бўлинмалари ҳам бу технология занжирига мувофиқлаштирилганми?

— Албатта. Таркибий бўлинмаларимизни, биз уларни одатда хизматлар деб атаймиз. Технологик жараённинг мантиқий кетма-кетлилиги тамойилига мувофиқ бюрода конструкторлик, ишлаб чиқариш, синов ва хизмат кўрсатиш, таъмирлаш, ижтимоий-иқтисодий тараққиёт хизматлари фаолият кўрсатмоқда. Бизда ўрнатилган тартибга кўра, таъбир жоиз бўлса «ҳокимият бошлиқлар ўртасида теппа-тенг бўлинган». Хизматларнинг бошлиқлари — директор ўринбосарлари ўзларига биркитилган теграда тўла эркинликка эгалар. Улар ишчи-хизматчиларни ўзлари ишга олишлари, ишдан бўшатишлари, хизмат пиллапоясидан кўтарилишларига ёрдам беришлари, мукофот тўлашлари мумкин.

Мен ҳам «ишсиз» қолганим йўқ — бюронинг ишлаб чиқариш жараёнларини автоматлаштириш истиқболлари масаласи билан шуғулланаман.

— Павел Федорович, энди бевосита бюронинг ишлаб чиқариш жараёни ҳақида сўзлашсак. Буюртмачилар билан ишлаш тартиби қандай?

— Корхонамиз тўғридан тўғри буюртмачи билан тузилган шартнома негизида фаолият кўрсатади. Буюртмачининг талаби асосида, биз принципиал янги машина-ускунани яратишимиз мумкин. Илгари ишлаб чиқарилган ва ҳар жиҳатдан ўзини оқлаган ускуналарнинг кўп миқдори туркумини ҳам тайёрлаб бериш қўлимиздан келади. Буюртмачиларнинг камлигидан нолимайман. Масалан, тузилган шартномалар асосида бу йил буюртмачиларга 11 дона 6581-автомат шохобчаси, шампунь ва бошқа суюқ маҳсулотларни қадоқловчи ва ўровчи 8 та 37Д ускунасини, иссиқликдан киришиш натижасида плёнкага қадоқлайдиган 12 та 75Г автоматини, портлайдиган маҳсулотларни қадоқлайдиган ва тиқинлайдиган 8 та 38ВМ ускунасини, шунингдек 13 та 04Д алоҳида автоматни, 7 та 86 Г ва 15 та 56БЗМ мўлжалловчини, 3 миллион сўмлик пресс шаклларини етказиб бериш ниятидамиз.

— Ишлаб чиқариш жараёнини енгиллатиш, ускунанинг лойиҳадан ишлаб чиқаришга жорий этиш муддатларини қисқартириш бобида нима ишлар қилиняпти?

— Бюромизнинг ўзига хос «юраги» ҳисобланмиш лойиҳа-конструкторлик бўлими мукаммал ҳисоблаш техникаси билан лойиҳалаш ишлари бизда 50 фоизга автоматлаштирилган десам лоф бўлмайди. Лойиҳалашни автоматлаштириш бўлимида иккита, ҳисоблаш машинаси, тарроҳ автомат мавжуд. Конструкторлар хоналаридан чиқмай туриб дисплейлар ёрдамида маълумотлар манбаидан ўзлари истаган ҳар қандай маълумотни олишлари, шу маълумотлар асосида лойиҳани тўғрилашлари, ҳисоб-китобини ишлаб чиқишлари мумкин. Лойиҳанинг барча унсурлари тайёр бўлгач, тарроҳ автомат текширилган ҳисоб-китоблар асосида ускунанинг тархини тайёр қилади-қўяди. Автоматлаштириш натижасида лойиҳани ишлаб чиқариш муддати сезиларли равишда қисқармоқда.

Боз устига, баъзи маҳсулотларимизнинг лойиҳасини ишлаб чиқишда тўлалигича автоматларга суянмоқдамиз. Масалан, суюқ молларни қадоқлаш ва ўраш шохобчасининг лойиҳасини 90 фоизга автомат бажаради.

Лойиҳалаш муддатлари қисқаргач, ўз-ўзидан буюртмаларни бажариш муддати ҳам қисқаради — буюртмачи кутиб қолмайди.

— Ишлаб чиқарилаётган ускуналарнинг сифати ҳақида нима дея оласиз?

— Биз мукаммал Ғарб техникаси билан бемалол рақобатлашишимиз мумкин. Буюртмани бажариш муддати, маҳсулотнинг пишиқ-пухталиги борасида ишонч билан айтишим мумкин, улардан ўзиб кетишимиз турган гап.

— Шундай экан, демак жаҳон бозорига чиқишларингиз мумкин экан-да?

— Маҳсулотимиз аллақачон жаҳон бозорини забт этган. Бюромизда ишлаб чиқарилган машиналар Германияда, Чехо-Словакияда маҳсулот бераяпти. Модомики, машинасозлик саноати ниҳоятда тараққий этган Ғарбдаги машиналаримиз ўз харидорини топган экан, демак, келажагимиз порлоқ. Шу билан бирга таассуфлар бўлсинки, «Олдингдан оққан сувнинг қадри йўқ» деганларидек, баъзи бир корхоналар бизни назар-писанд қилмай, валютага ғарбдан ускуна харид қилишмоқда.

— Корхона фаолиятига салбий таъсир этаётган муаммолар ҳам борми?

— Биласизми, очиғини айтсам, бизни солиқчилар қийнаб юборишди. Ҳали юқорида айтганимдек, биз буюртмачи билан шартнома асосида ишлаймиз. Лекин буюртмани бажарар-бажармас, ҳали иш ҳақини олмасимиздан туриб улар биздан қўшимча қиймат солиғини ундириш пайидан бўлишади. Ваҳоланки, буюртманинг ҳақи 40—50 кундан кейин қўлимизга тегади. Солиқчилар эса Ўзбекистон Молия вазирлиги ва Вазирлар Маҳкамаси қошидаги Бош Давлат солиғи бошқармаси томонидан 1992 йил 30 мартида тасдиқланган 4-рақамли йўриқномасини дастак қилиб, ҳали емаган сомсага пул тўлашга мажбур қилишмоқда. Хўш, солиқни қайси чўнтакдан тўлашимиз керак! Албатта банкдан бориб ундириб оламиз. Йилига 15 фоизли устамаси билан. Солиқ тизимидаги ана шу номутаносиблик натижасида ҳар чоракда минг-минглаб сўмимиз ҳавога совурилияпти.

— Мазкур йўриқнома чиққунча солиқ тўлаш тартиби қандай эди?

— Илгари факторинг асосида имтиёзга эга эдик. Буюртмачига юкланган тайёр маҳсулот эвазига банкдан бемалол кредит олардик. Устамаси ҳам жуда кам бўларди. Буюртма ҳақини олгач, банк билан ҳисоб-китоб қилардик. Афсуски, ҳозир бу тартибдан воз кечишди.

— Павел Федорович, сўнгги савол: бозор муносабатларига ўтиш даврида ишчи-хизматчиларни ижтимоий ҳимоя қилиш борасида қандай ишлар амалга оширилмоқда? Ишлаб чиқариш ҳажмининг камайиши баҳонасида меҳнаткашларни қисқартириш пайига тушмаяпсизларми?

— Асло! Мен сизга айтсам, шароит қанча оғир бўлмасин, ҳар қандай бошлиқнинг бугунги кундаги вазифаси — бу жамоани сақлаб қолишдан иборат бўлиши керак. Ҳали ҳеч кимни қисқартирганимиз йўқ, аминман — қисқартирмаймиз ҳам.

Ҳозирда ишчи-хизматчиларимизнинг ўртача иш ҳақи 1460 сўмни ташкил этаяпти. Бундан ташқари аксарият ходимларимиз бюро қошида ташкил этилган «Универсал», «Колорит», «Жорий этиш» ширкатларида ишлаб қўшимча ўртача 500 сўмдан даромад қилишади.

Бюро ҳисобидан тушлик пули тўланади, имтиёзли нархларда дам олиш масканларига йўлланмалар берилади.

Хулоса қилиб айтганда, ишчи-хизматчиларимизни бозор иқтисодиёти бўҳронларидан ҳимоя қилиш мақсадида қўлимиздан келган ишни қиляпмиз.

Суҳбатдош Толиб НУРМУҲАМЕДОВ.

Тошкент асбобсозлик заводида турли-туман халқ истеъмол буюмлари ҳам ишлаб чиқарилади. Юқоридаги суратда участка бошлиғи Рамзитдин Темуров цех йиғувчиси Нафиса Собирова томонидан тайёрланган маҳсулот сифатини кўздан кечирмоқда.

Чапдаги суратда эса корхонанинг 1-цехи ишчиси Турғонтой Имонжоновни кўриб турибсиз. У мана 16 йилдирки, корхонада силлиқловчи бўлиб ишлаб келмоқда. Айни пайтда бу илғор ишчи бир йўла икки дастгоҳни бошқаряпти.

Андрей Пишненко суратлари.

Куюнчаклик билан ёзилган

«ЕР ОСТИ» ТАШВИШЛАРИ

ЧКАЛОВ номидаги авиасозлик ишлаб чиқариш бирлашмасининг табиатни муҳофаза қилиш тадбирларини бажаришга етарли даражада эътибор бермаганлиги оқибатида ер ости ва Қорасув анҳори сувларининг ифлосланиши кучайиб кетяпти. Шу сабабли унинг «Б» майдонида жойлашган икки йирик гальваник участка ва ёқилғи сақлаш омбори фаолияти Тошкент шаҳар табиатни муҳофаза қилиш комитетидан тўхтатиб қўйилди. Бирлашма майдонида табиат мутаносиблиги бузилганлиги ҳақидаги ахборот Ўзбекистон республикаси табиатни муҳофаза қилиш Давлат комитетига, республика Вазирлар Маҳкамасига, шунингдек, прокуратура органларига етказилди.

Оқшомхонлар айнан шу завод ёнидаги «Чкалов» метро бекати ер ости сувларининг ифлосланиши натижасида анча пайт ишдан чиққанлигини яхши эсласалар керак. Ўша 1989-90 йиллар авиабирлашмага метро бекатини ифлос оқимлардан тозалаш ва муҳофаза қилиш иншоотларини қуриш жуда қимматга тушганди. Хусусан, ёқилғи ва турли кислоталар сақланадиган омборлар бошқа ерга кўчирилган, таркибида хром бор чўкиндиларни тозалаш амалга оширилган, янги тозалаш ускунаси ва канализацияни қайта қуриш бошланган, зовурлар, сувни бир маромда ушлайдиган қудуқлар қазилганди. Кўрилган чоралар ер ости сувларининг ифлосланиш даражасини анча пасайтирган, бекатда поездлар ҳаракати қайта тикланганди.

Қудуқларда йиғилган сув Қорасув анҳорига чиқариб ташланаяпти. Ифлосланишга олиб келаётган асосий манбалар кучи қирқилгандан сўнг сув таркибини тозалашни амалга оширса бўларди. Аммо, ўтган йилнинг ўрталаридан хромнинг кўпайиши ҳисобига сувнинг ифлосланиш даражаси яна ортиб бормоқда. Ҳозир Қорасув анҳорига бир секундда мумкин қадар белгиланган концентрати (ПДК) 560—1380 марта кўп бўлган 100 литр сув оқизилмоқда. Охирги етти ой ичида анҳорга келтирилган зарар икки юз минг сўмдан зиёд миқдорни ташкил этади.

Баъзан ер ости сувларида нефть маҳсулотлари кўпайиб кетади. Бу нарса ўз-ўзидан метро станциясининг ер ости иншоотларига таъсир қилади. Айнан бирлашма майдонида жойлашган ер ости иншоотидан узоқ вақт хавфли булоқлар ситиб чиққанини бир эслайлик.

Хром ва нефть маҳсулотларининг мумкин қадар белгиланган концентратдан ортиғи канализация тармоқларида ҳам борлиги кузатилмоқдаки, бу ер ости сувларининг ҳам ифлосланишига олиб келиши мумкин. Шаҳар канализация бошқармаси бирлашма зиммасига 349 минг сўмлик жарима солди.

Ушбу далиллар Тошкент авиасозлар бирлашмасининг «Б» майдонида ер ости сувларини ифлослантирадиган манбалар бисёрлигидан далолат беради. Ваҳоланки, ер ости сувларининг ифлосланиши туфайли рўй берган оғир оқибатларни, бу билан боғлиқ катта миқдордаги моддий йўқотишларни назарда тутиб, Тошкент авиасозлик бирлашмаси раҳбарлари дарҳол зарур чораларни кўришлари керак эди. Бирлашманинг кучли, ўз корхонасини яхши биладиган, табиатни муҳофаза қилиш комитети хизматчилари шу муаммо билан ишлайдиган шаҳар ташкилотларидаги мутахассислар билан ҳамкорликда аҳволни бутунлай назоратга олишлари мумкин эди. Амалда эса Тошкент шаҳар табиатни муҳофаза қилиш комитетининг бу борадаги топшириқлари бажарилмаяпти ёки кечикиб бажарилмоқда.

Хусусан, 1991 йилги табиатни муҳофаза қилиш дастурида режалаштирилган тозалаш иншоотларининг қурилиши ҳали поёнига етказилмаган. Гальваник цехдаги чиқиндилар эса тозаланмасдан канализацияга бемалол чиқарилмоқда. Ёқилғиларни сақлаш омборидаги нефть маҳсулотлари ҳам қувурлардан ҳалиям оқаяпти ва гальваник цехларнинг ертўлалари ва тозалаш иншоотларига тошаяпти.

Тошкент шаҳар табиатни муҳофаза қилиш комитети томонидан илгари ёпиб қўйилган қора мой сақланадиган 199-цехда ифлосланишни тугатиш ишлари жуда суст олиб борилмоқда. Махсус қазилган қудуқлардаги ер ости сувининг қора мой билан ифлосланганн ойнадек кўриниб турибди.

«Чкалов» метро бекатидаги кўнгилсизликларга қарамай янги халқ истеъмоллари цехи қурилиши лойиҳасига ҳеч қандай ўзгартириш киритилмади. Бу, албатта, ер ости сувларини баттар ифлосланишга олиб келиши мумкин. Шу сабаб, лойиҳа қайта ишлашга қайтарилди.

Бундан буён ер ости сувлари ифлосланишининг олдини олиш учун «Б» майдонида тозалаш иншоотларини қуриш керак. Ҳамма чиқиши мумкин бўлган ифлослантириш манбаларини аниқлаш ва назоратга олиш, шу жумладан қазиш йўли билан кузатув қувурлари ва бошқа замонавий текширув услублари қўлланиши даркор.

Ер ости сувларининг ифлосланиши шаҳарни сув билан таъминлаш манбаларига, ер ости иншоотларига ва охир оқибатда инсон саломатлигига таъсири оғир оқибатларга олиб келишини эслатиб ўтиш зарур. Шаҳар табиатни муҳофаза қилиш комитети бундан кейин ҳам ифлослантирувчи манбаларни йўқ қилиш учун ишлаб чиқаришни тўхтатиб қўйиш, етказилган зарарни ундириш, айбдорларни маъмурий ва жиноий жавобгарликка тортишга қадар ҳамма қатъий чораларни кўради.

Умида КАРИМОВА, Тошкент шаҳар табиатни муҳофаза қилиш комитети назоратчиси.

Акс-садо

АРШИ ЯЗДОНИМ МЕНИНГ...

МЕН учун, нафақат мен, балки кўплаб муштарийлар учун «Оқшом»нинг қадрдон Тошкентимизнинг бетакрор ва бой ўтмиши, бугунги қайноқ ҳаёти, эртанги куни хусусида тарихчилар, адиблар, танқидчилар, фольклоршунос олимларнинг чиқишлари учун минбар очганини ўқиб (1992 йил 24 апрель) бағоят қувондим.

Бунинг маълум сабаблари бор, албатта. Асосий боиси, мен шу азизу мукаррам шаҳарда яшайман, унинг ҳавосидан нафас оламан, сувини ичаман, туз-нонини тановул қиламан. Демак, унинг ютуғи — менинг ютуғим, унинг соғлиги — менинг соғлигим, ғам-кулфати, дарди-алами ҳам меники. Зеро, Тошкент қувонса, шодланса — мен ҳам чексиз қувонаман, шодланаман, у инграса, йиғласа мени адойи-тамом бўлди деяверинг.

Инсон гулдан нозик — бир нафасда сўлади-қолади, у тошдан қаттиқ — бошига минг-минг кулфатлару, ғам-андуҳлар тушса ҳам чидайди. Шунга ўхшаш мен учун ҳамма нарсадан ҳам аълороқ бўлмиш Тошкент ўз бошидан қанча-қанча азобу уқубатлар, ташвиш-надоматларни кечирган. Баъзан «Тошкентни намунча яхши кўрмасангиз?», деб сўраб қолишади. Чунки, — дейман уларга, — Тошкент қадим-қадимлардан «Буюк ипак йўли» йўналишидаги жаҳонда энг гўзал, дилбар, савдо-сотиқ, тижорат, мол-ҳолга бой, меъморий обидалари кўп ва хўп, иқлими мўътадил. Ер тузилиши, жойланиши қулай, одамлари танти, мард, жангари бўлган маскан! Асру асрлар давомида инсон зоти борки, интилиб, сиғиниб, тавофиф айлаб келган муқаддас тупроқ. Талабаларимга яна Тошкентни мақташ, унинг шаънига ҳамду санолар айтишгина етмайди, уни севиш, ардоқлаш, дардига дардкаш, ғамига ғамкаш бўлиш, ҳуснига ҳусн, чиройига чирой, бойлигига-бойлик, кўркига кўрк қўшишга қўлдан келганча ҳаракат қилмоқ ҳам савоб, ҳам тавоб, ҳам қарз, ҳам фарз, деб қўшимча қиламан.

Хўш, биз Тошкентни севамизми, уни дардига озгина бўлсада малҳам бўла оламизми? Шундай муқаддас, табаррук, ҳар бир қарич ерини тўтиё айлаб, кўзга суртишга арзийдиган шаҳри азимни бузилишидан, топталишидан, оёқ ости қилинишидан, қадриятлари қадрсизлантирилишидан сақлашга ҳаракат қилдикми? Бир вақтлар минг бир дардга шифо бўлган об-ҳавосини асраш, сой, ариқ, булоқларидан сув ичиб, нон оқизоқлар қилиб еб, дори-дармонлар ўрнига меваларидан истеъмол қилишу, танга роҳат, жонга ором боғ-роғлари, соя-салқинларида бўлишлардан нималар қолди, деб ўзимизга-ўзимиз ҳисоб бердикми? Маҳаллалар, хонадонларнинг ўзига хос шарқона анъаналарини сақлаб қола олдикми?

Биз Тошкентни юракдан севамизми, ўзи?

Агар севсак нега унинг қадимдан суяк суриб келган қадриятларини, меъморий обидалари — карвон саройлари, масжиду мадрасаларини, тепаликлари-ю истеҳкомларини, дарвозалари-ю, тижорат марказларини, ҳаммом-покланиш хоналари-ю бозор-расталарини, қалъалари-ю тепаликларини сақлаб қолиб, келгуси авлодларга етказмадик. Тўғри, Тошкент кейинги даврда бўйига ҳам, энига ҳам бекиёс ўсгани, қиёфаси бутунлай ўзгаргани, оврупалашиб, жаҳондаги энг катта шаҳарлар билан беллаша олишгача етиб борганини инкор этмаймиз. Аммо, бу қадимги Шош шаҳри обидаларини кунпаякун қилиш, қанчадан-қанча меъморий, маданий ёдгорликларни бузиш, оёқ ости қилиш, йўқ қилиб юбориш ҳисобига бўлганини ҳам асло унутмаслик зарур.

Тошкентнинг миллий қиёфасини сақлаб қолиш мумкин эди. Ташриф буюрган меҳмонларни Тошкент кўчаларини айлантирар ёхуд диққатга сазовор жойлари билан таништирар эkансиз «Бу шарқнинг машҳур мамлакатларидан бири бўлмиш Ўзбекистоннинг пойтахтими ёки Оврупа мамлакатларидан бирининг пойтахтига келиб қолдикми?» деб таъна оҳангида савол беришларида жон бор, албатта. Ҳа, ўзлигимизни, мукаммаллигимизни билмаслигимиз сабабли минг йиллардан суяк суриб келган, ота-боболаримиздан қолган қадимий Тошкент меморий ёдгорликларини, жаҳонга машҳур «Буюк ипак йўли» сарбонлари назари тушган тарихий жойларни ўйлаб ўтирмасдан бир қалам уриш билан кунпаякун қилавердик. Дангалини айтганда, на Москва, на Санкт-Петербург, на Парижу Рим, Токио-ю Пекин, бошқа жабҳаларни айтмай-ку, миллий қиёфада, атамаларда Тошкентчалик жабр тортмаган. Ҳа, тарихий, миллий қиёфаси, қадриятлари борасида оёқ ости қилиш, топташ, камситиш, ҳатто ҳақоратланишда жаҳон шаҳарлари орасида жабрдийда шаҳримиз олдинги ўринда турса керак...

Агар Тошкентни севганимизда, уни авлодларга қандай бўлса шундайлигича, бетакрор етказишни ўйлаганимизда, ҳуда-беҳудага шаҳар қиёфасини, кўча-кўйлар кўринишларини, майдонлар, хиёбонларнинг ҳолатини оврупачалаштиравермасдик. Ҳеч бўлмаса Тошкентнинг энг кўринарли, гавжум, серқатнов, серфайз жойларидаги болаларга аталган «Эртак шаҳарчалари»ни кўздан кечиринг. Бу жойларда кундузи чироқ ёқиб ҳам ўзбек халқ достонлари ёки эртаклари мазмуни, қаҳрамонлари акс этган бирон бир рамзий белги, сурат, ҳайкалчалар кўринмайди. Аксинча, Ўлмас Кошчей, Ялмоғиз кампир, Руслан билан Людмила, Шайтон калла, Ажина, Жинлар сиймоси туширилган рамзларга, ёғочдан ўйилган ҳайкалларга дуч келасиз.

Биз Тошкентни аъзозлаган, қадрига етган бўлганимизда, унинг дилбар булоқларини, кўркам анҳорларини, бетакрор жарлари-ю ғорларини, боғ-роғлари-ю дала-даштларини сақлаб қолган бўлардик. Анҳор, Кайковус каби ўнлаб катта-кичик каналлардаги зилол сувлар қани? Ариқлар, булоқ-чашмаларининг ҳаётбахш оби-замзамлари-чи?

Раҳматлик Шокир ота (қадимги Ҳасанбой маҳалласидан) ёшини яшаб, омонатни топшириш олдидан фарзанди Тоҳирбекни ёнига чақириб:

— Кайковуснинг сувидан бир чирпит олиб кел, бир тўйиб ичай, — дебдилар.

Сувни сипқариб ичиб бўлгач, фарзандларига:

— Болаларим, Кайковусни сақланглар, у табаррук ариқ, суви шифобахш, мўъжиза, — дебдилар-да дорилбақога йўл олибдилар.

Қани айтинг-чи, Кайковусни сақлаб қола олдикми? Шу кунларда унинг ҳолидан бир хабар олинг-а, қай аҳволга тушиб қолганининг гувоҳи бўласиз. Бундай хароб ҳолга келтирилган, ингграб ётган ариқлар, зовурлар, жарлар, каналлар, ҳовузлар, булоқлар Тошкентимизда камми?

Агар Тошкентни қадимий ва бетакрор ҳолда сақлашни ўйлаганимизда, осмонўпар биноларни ёмғирдан кейин бирин-кетин потиллаб отилиб чиққан қўзиқориндек, кўринган жойга қуриб ташлайвермасдан, унинг табиатига, экологиясига эркинроқ нафас олишига йўл қўйган, имконият яратган бўлардик. Ҳозир шаҳримиз биқиқ ҳолатда, кундан-кунга оғир нафас олмоқда. Тайёра ёки вертолётда шаҳар тепасини бир айланинг-а. Қуюқ, оқ, қора тумансимон ҳавони кўриб ҳайратдан ёқа ушлайсиз. Агар Тошкентнинг ўзига хос томонларини, миллий қиёфаси, жаҳоний фазилатларини эъзозлаганимизда, унинг қадимий даврлардан буён урф бўлиб келган ўзбекона қадриятларини, анъаналарини, адабиёти, санъати, фольклори, этнографиясини ҳам қадрига етган, сақлаб қолган, ривожлантирган бўлардик.

Менга эътироз билдиришлари мумкин. Уларга жавобан, қани айтинг-чи, Тошкент адабий муҳитининг ўтмиши ва ҳозирги куни мукаммал тадқиқ этилганми, қадимий Шош дурдоналари — оғзаки ижоди ўрганилганми, қадимий меъморий обидалари мукаммал ёритилганми, Тошкент алломалари тадқиқотлар объектлари бўлганми? — деган бўлардим. Қисқаси, Тошкентнинг иқтисодий, маданий, фольклори, этнографияси миллий хусусиятлари, баъзи бир қомуслар, маълумотномалар, катта-кичик тадқиқотларни ҳисобга олинмаганда, ҳар томонлама атрофлича ўрганилмаган, дея оламиз.

Мен кўп шаҳарларда бўлиб, кўчалар, хиёбонларни кездим, қабристонларни зиёрат қилдим, ҳатто кўздан йироқроқ, хилватроқ жойларда бўлдим. Ҳаммаёқ тоза, озода, халқ ибораси билан айтганда, ёғ тушса ялагудек, Тошкент кўчалари, бекатлари, майдону-боғлари ҳақида шундай фикрни айта оламизми? Афсуски йўқ.

Тошкент ҳақидаги дардимни тўкиб солар эканман, раҳматли отамнинг бир гапларини такрорлагим келади. У киши мени бундан қирқ йил аввал Тошкентга ўқишга жўнатар экан, шундай деган эдилар:

— Болам, Тошкент табаррук, муқаддас жой. Бу жойга борган киши ярим ҳаж қилган бўлади. Тошкентда ўқир, истиқомат қилар экансиз, уни севинг, эъзозланг, қадрланг. Кам бўлмайсиз.

Ҳақиқий гаплар! Мен табаррук Тошкентда яшовчи барча кишиларни у туб жойлими, меҳмонми, уни севишга, қадрига етишга, эъзозлашга даъват этаман. Токи шаҳримиз озод, мустақил, ҳур республикамизнинг арши яздоним, жафокаш халқимизнинг иймонли пойтахти бўлиб қолсин.

Малик МУРОД, профессор.

«ГУЛДАСТА» КИЧКИНТОЙЛАРИ

Арофат одатдагидай иш кунини болаларни қабул қилиб олишдан бошлади. Бирин-кетин кириб келаётган болажонлари атрофини тўлдиришди. Қизини остонадан қўйиб юбориб, чопқиллаб кетаётган Моҳиранинг ойисини тўхтатди:

— Бир зумга тўхтанг. Сизда зарур гапим бор. Аёл жуда шошилаётган бўлса керак, соатига қараб, истар-истамас ортга қайтди.

— Тинчликми! Нима гап?!

— Кеча қизалоғимни айтмасдан олиб кетибсиз. Мен қидириб юрибман, яхшиям болалар айтишди. Барибир, хавотирландим. Илтимос, ўзим кўриб олиб ўзим кузатаман, бир оғиз айтиб кетинглар.

Арофат Эрматова тарбиячилик қилаётган боғчанинг 2-кичик ёшлилар гуруҳига 26 бола қатнайди. Улар билан ҳар қандай машғулот ўтказиш имконияти бор. Арофат машғулотлар ранг-баранг бўлиши ва болалар зерикиб қолмаслигига эътибор беради.

Болаларни энг қизиқтирадиган ўйинлардан бири сюжетли ролли ўйинлардир. Болалар турли қиёфаларда катталар меҳнати ва фаолиятини акс эттиришга ҳаракат қиладилар.

— Бугун ошпаз ўйинини кўрсатамиз. Қани, ким ошпаз бўлади?

— Мен ошпаз бўлай, мен бўлай!

— Бугун менинг навбатим, — деди бийрон Моҳира.

Столга жажжи идиш-товоқлар, ўйинчоқ газ плитаси келтирилди.

Ўзига мос фартукча тақиб олган «ошпаз» овқат тайёрлашни кўрсата бошлади. Бошқа болалар чувиллашиб, қошиқ, пичоқ, санчқи ва идишларни жой-жойига қўйиб, дастурхон безашди.

Болалар дилига ёшлигиданоқ эзгулик уруғини сочиш тарбиячининг биринчи навбатдаги вазифаси деб билган Арофат Эрматова ўргатган ўйинларида ҳам, ўқиб борган эртакларида ҳам уларга эзгуликдан сабоқ беришни мақсад қилиб қўйган.

Кичик ёшлилар гуруҳида нутқи яхши ривожланмаган, айрим ҳарфларни талаффуз этишда қийналадиган болалар анчагина. Арофат ўқиб берган эртакларни болаларнинг ўзлари қайтадан сўзлаб беришларини ёқтиради. Турли шеърлар, тез айтишлар ёрдамида нутқини равонлаштиришга ҳаракат қилади.

— Болаларни севмай бўлмайди. Улар ўзларининг беғуборликлари, хуш қилиқлари билан кишини ром этишади. Буни фақат мен ўзимда эмас, бизга ишлаш учун, болаларга вақтларини кўнгилли ўтказишлари учун шароит яратиб берай деб елиб-югуриб юрган боғча мудирамиз, барча ҳамкасбларимда сезаман. Қарамоғимиздаги болалар ҳам ўзимизга ўхшаган оналарнинг арзандалари. Уларни биз оналик меҳри билан тарбияламоғимиз ҳам қарз, ҳам фарз, — дейди бирлашманинг «Гулдаста» номли 307-боғча тарбиячиси Арофат Эрматова.

Икки юздан ортиқ бола тарбияланаётган бу масканда эрта тонгдан боғча опалар худди Арофат сингари шундай қучоқ очиб, кичкинтойларни кутиб оладилар.

«Малика» бирлашмаси ишчи-хизматчиларининг фарзандларини бағрига олган бу боғча ўз ишини бошлаганига ҳам ўн икки йил бўлди.

Боғча мудираси Зуҳал Султонова ва катта тарбиячиси Дилором Тўхтахўжаевалар кўп йиллик иш тажрибасига эга. Шу боис ёш тарбиячилар билан кўпроқ мулоқотда бўлиб, болалар тарбиясига жиддий эътибор бериш зарурлигини талаб қилади.

Дилором СУЛТОНОВА.

СУРАТЛАРДА: нутқ ўстириш машғулотида: қизалоқларнинг хурсандлигини қаранг.

Равиль Шамсутдинов суратлари.

Сиҳат-саломатлик

Азиз оқшомхонлар! Ёз — болаларнинг орзиқиб кутган фаслидир. Бу пайтда ота-оналарнинг ҳам ташвиши ортиши табиий. Шуни эътиборга олиб, «Сиҳат-саломатлик» саҳифасидаги бу галги мақолалар туркумини болалар саломатлигини муҳофаза қилишга бағишладик. Саҳифани Тошкент шаҳар Саломатлик маркази уюштирди.

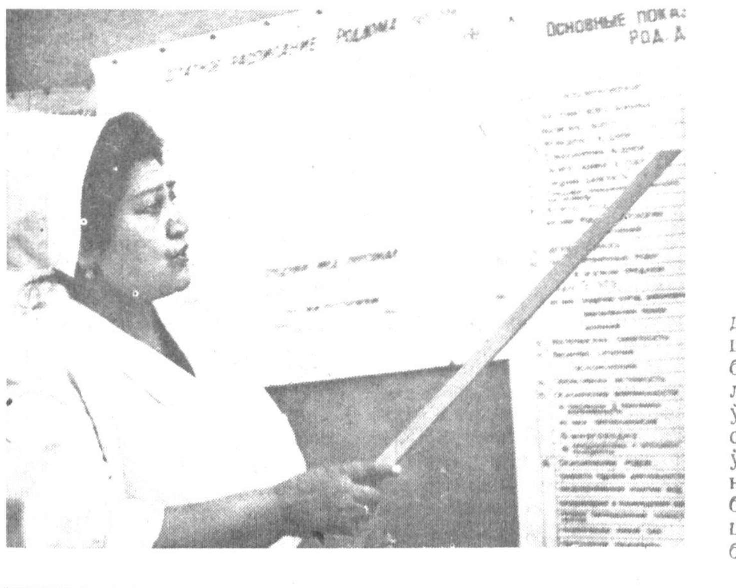

Аёл соғлом бўлса

СОБИР Раҳимов районидаги 2-туғруқхонада шаҳар шифохона ва касалхоналари бош шифокорларининг йиллик ҳисобот мажлиси бўлиб ўтди. Мажлисда республика соғлиқни сақлаш вазирининг ўринбосари, шаҳар соғлиқни сақлаш бош бошқармаси бошлиғи Қулаҳмад Ризаев, шаҳар соғлиқни сақлаш бош бошқармаси қошидаги оналик ва болаликни муҳофаза қилиш бўлимининг мудири Т. Исроилова, профессор А. Қодирова, район соғлиқни сақлаш бўлими бошлиғи В. Ҳамидова, етакчи мутахассис Ф. Юсупов ҳамда маҳалла фаоллари қатнашдилар.

2-туғруқхона бош шифокори Ноила Иброҳимованинг йиллик ҳисоботи давомида ҳомиладор аёллар соғлиғини сақлаш муҳимлиги, уларнинг доимо гинеколог назоратида бўлиши кераклиги таъкидланди. Сўнгра сўзга чиққан Қулаҳмад Ризаев 2-туғруқхона йил давомида туғруқхона фаолияти бўйича умуман шикоят бўлмагани, шифокорлар ишининг намунали эканини гапирди. Лекин бундан буён аёллар шифокорларидан янада катта билим, ишбилармонлик талаб қилиниши ҳам эслатиб ўтилди.

Сўзга чиққан шифокор Ф. Норматова, профессор А. Қодирова, «Янги Тошкент» маҳалласи хотин-қизлар комитетининг раисаси М. Назаровалар ўз муаммолари, таклифлари ҳамда шифокорлардан миннатдорлигини билдирди.

Юлдуз МИРЗАКАРИМОВА.

СУРАТЛАРДА: мажлисдан лавҳалар.

Даврон Аҳмедов суратлари.

Ҳолсизликдан бошланувчи дард

МАНА, ўлкамизга ёз ҳам кириб келди. Бу даврда меъда-ичак касалликларининг аҳоли ўртасида, айниқса болалар орасида кўп учраши кузатилади. Юқумли ўткир ичак касалликларига ич-терлама, паратиф, дизентерия (ичбуруғ), овқатдан заҳарланиш, ботулизм хасталиклари киради.

Меъда-ичак касалликларини даволашдан кўра унинг олдини олиш осон. Бунинг учун касалликнинг тарқалиш сабабларини билиш керак. Касаллик қўзғатувчи микроблар одамга ифлос қўл, ювилмаган мева-сабзавотларни истеъмол қилиш орқали юқади. Микроблар оғиздан меъдага тушгач, ичакларга ўтади ва бу ерда кўпайиб, ичакнинг шиллиқ қаватини шикастлайди, бутун танани токсинлар билан заҳарлайди.

Хўш, меъда-ичак касалликларининг белгилари қандай намоён бўлади? Касаллик бир неча белгилар билан бошланади, дармонсизлик, бош оғриғи, ланжлик, иштаҳанинг йўқолиши, қоринда ўқтин-ўқтин оғриқ туриши, тана ҳароратининг кўтарилиши шулар жумласидандир. Беморнинг ичи тез-тез, сурункасига 5—6 мартагача кетади, аъзои танаси заҳарланиши натижасида у қайт қилиши ҳам мумкин.

Мана бир мисол: Баҳодир боғчадан ҳолсизланиб қайтди, иситмаси ҳам бор. У қорни оғриётганини айтгач, онаси унга левомицетин ичирди. Орадан сал вақт ўтмай боланинг ичи кета бошлади. Баҳодир янада ҳолсизланиб ухлаб қолди. Эртасига уни боғчага олиб боришди. Орадан 2 кун ўтгач, Баҳодирнинг яна ичи кетди. Онаси яна левомицетин ичирди. Шу воқеадан 4 кун ўтгач болалар боғчасида бир неча боланинг аҳволи шундай кеча бошлади, уларни касалхонага ётқизишди. Болалар текширилганда уларнинг дизентерия (ичбуруғ) билан оғригани аниқланди.

Кўпчилик ота-оналар касал болага уйда дори берганлари ва билиб-билмай ҳар хил чоралар кўрганликларини, лекин шунга қарамай боланинг аҳволи яхши бўлмай, аксинча оғирлашганини айтадилар. Юқоридаги воқеадан маълум бўладики, бола касал бўлиб қолганида уни албатта шифокорга олиб бориш керак, акс ҳолда оғир оқибатлар рўй бериши мумкин. Шифокор келгунга қадар болани алоҳида хонада сақлаш биринчи навбатдаги вазифадир. Шунингдек унга алоҳида идиш-товоқ тутиш керак, у умумий ҳожатхонага кирмаслиги лозим. Бемор боланинг олдига соғ болаларнинг кириши, айниқса чақалоқларни олиб кириш мутлақо таъқиқланади.

Юқорида айтганимиздек, касалликни даволашдан кўра олдини олиш осон. Шунинг учун инсон хоҳ катта бўлсин, хоҳ кичик, тозаликка қатъий риоя қилиши даркор. Овқатлар ҳамда идиш-товоқларга пашша қўнмаслиги учун уларнинг устини ёпиб қўйиш зарур. Сабзавот ва ҳўл меваларда микроблар бўлиши мумкинлигини ҳам унутмаслик керак. Уларни истеъмол қилишдан аввал қайнатилган сувда яхшилаб ювиш мақсадга мувофиқдир.

Маълумки, пашшалар чиқиндилар кўп бўлган жойларда тез кўпаяди. Шунинг учун чиқиндиларни кишилар истиқомат қиладиган жойлардан ўз вақтида ташиб кетиш муҳим аҳамиятга эга.

Бир сўз билан айтганда, шахсий гигиена қоидаларига қаттиқ амал қилиш ҳар бир инсонда одат тусига кириши лозим. Айтилган маслаҳатларга риоя қилинса ёзги таътил кунларини соғлом, хурсандчилик билан ўтказиш мумкин.

Маърифат ИСОҚОВА,
3-болалар юқумли касалликлари шифохонасининг шифокори.

* Ижодий уюшмаларда

Андоза бичилди, тикилиши-чи...

Жумҳурият Композиторлар ва бастакорлар уюшмасининг март ойида бўлиб ўтган анжуманида катта ўзгаришлар рўй берди. Унда янги сайланган ва лавозимга кўтарилган раҳбарларнинг ҳаммаси нисбатан анча ёшлардир. Унинг раиси Улуғбек Мусаев 44, ижодий муаммолар билан шуғулланадиган котиб Ҳабибулла Раҳимов 46, ташкилий ишлар котиби Рустам Абдуллаев 45, ёшлар билан ишлайдиган котиб Аваз Мансуров 37 ёшда. Бу ўзгариш албатта ўз кучини кўрсатаётир. Кейинги пайтда уюшмада ишлар анча қизғинлашди. Мухбиримиз уюшма котиблари Ҳабибулла Раҳимов ва Рустам Абдуллаевлар билан суҳбатлашди.

— Ҳозир композиторлар, бастакорлар олдидаги энг катта муаммо нимадан иборат?

Ҳ. Р. — Маънавият. Минг афсуски, мен саволингизга айнан шу сўз билан жавоб беришга мажбурман. Янада аниқроқ қилиб айтадиган бўлсам халқимизнинг мусиқа санъатига муносабати масаласи, айниқса опера ва балет жанрига муносабати ҳали тўла шаклланмаган. Мана, биз мустақил бўлиб, эндиги ривожланишда Туркия йўлини танлаяпмиз. Ваҳоланки, у мамлакатда санъатнинг бу жанрига эътибор катта. Истамбулда иккита, Анқарада ва Измирда биттадан опера театрлари мавжуд. Бундан ташқари Президентнинг ўзининг театри ҳам мавжуд.

Р. А. Фикрингизни давом эттириб ёзувчи Чингиз Айтматовнинг шу хусусда айтган гапини эслатмоқчиман. У «Опера ва балет — театр санъатининг тожи» деган эди. Театр халқнинг фалсафий, маънавий дунёқарашини оширадиган маданият ўчоғидир. Бизда эса оддий мусиқа санъати тарбиясининг ўзи оқсамоқда. Агар тарбияда мусиқанинг таъсири ҳақида баҳс юритадиган бўлсак маънавий тарбия онанинг алласидан бошланади, шаклланади. Ўрта мактабда эса у ривожлантирилади, маромига етказилади. Бизда эса ўрта мактабда, у ҳам бўлса қуйи синфларда 45 минут давомида ўтказилади. Шу вақт ичида бола нимани ўзлаштириши мумкин?

Ҳ. Р. Менимча, биз бу масалада шундай оқсаганмизки, бу муаммони ҳал қилиш учун бугун давлат миқёсида маданият лойиҳасини ишлаб чиқиш даркор. Агар бу ишга яқин орада қўл урилса, самараси 10—12 йиллардан кейин билинади.

Р. А. Мусиқа маданиятини ривожлантиришга биз иккиланмасдан, дадил қўл урсак бўлади. Чунки бу соҳада биз кўҳна миллий анъаналарга эгамиз. Машҳур мутафаккирларимиз Беруний, Улуғбек, Ибн Синолар мусиқани жуда севишган. Шарқнинг буюк шоири Жомий, бутун дунёга танилган риёзиётчи олим Ал-Хоразмийлар мусиқий трактатлар ҳам ёзишган.

Ҳ. Р. Ҳозир бизда эса баъзи мутасадди ташкилотлар ёрдам қўлини чўзиш у ёқда турсин мусиқа санъатига, айниқса опера ва балет жанрига совуқ муносабатда бўлмоқдалар. Масалан, кейинги пайтларда матбуотларда бу жанрни танқид қилиш, тушунмаслик, нотўғри тўлқин қилиш ҳоллари кучаймоқда. Шу хусусда мен бир нарсани эслаяпман. Эсингизда бўлса яқинда АҚШнинг давлат котиби Жеймс Бейкер Қозоғистонда бўлди. Унга Бойқўнғирдаги ҳарбий стратегик ракеталарни, ўлканинг тарихий ёдгорликларини, замонавий оромгоҳларини кўрсатишганди. Сафарининг сўнггида ундан таассуротларини сўрашганда у Қозоғистон Президенти Нурсултон Назарбоевнинг уйида бўлганида уни жуда ҳайрат ва ҳаяжонга солган нарса Президент қизининг фортепианода моҳирлик билан ижро этган мусиқаси бўлганини айтди.

Бизда эҳтимол шарқ мамлакатимиз деб опера санъатига совуққонлик билан қарашар. Лекин Мисрдек катта араб мамлакатининг Президенти Ҳусни Муборак ўтган йили 12 минг томошабин сиғадиган опера ва балет театрининг очилишида иштирок этганини таъкидламоқчиман.

— Негадир опера ва балет жанри тўғрисида кўп гапириляпти. Замонавий қўшиқчиликда, миллий классик қўшиқчилик санъатида ишлар қандай кетяпти?

Р. А. Сиз энг катта муаммоларни тилга олаяпсиз! Бизда нафақат омма, балки кўп санъаткорлар бастакорларнинг ўзи миллий санъатимиз билан яхши таниш эмас. Илгарилари «Шашмақом»ни ёддан айтиб берганлар ҳофиз дейиларди. Ҳозир унча-мунча ашула айтадиганлар ҳам ҳофизликка даъвогар. Тил устида ишлаш юзаки бўлиб кетган. Иш шу даражада борган-ки, қўшиқчиликда «Тил ва мусиқа экологияси» юзага келган. Ғализ жумлалар, бузилиб айтиладиган сўзлар одатдаги ҳолга айланган. Радио ва телевидениедаги ўртоқлар бу ҳолга кўпроқ эътибор берсалар яхши бўларди.

— Ишларингиз кўп экан. Йиғилиб қолган бу муаммолар юзасидан қандай тадбирларни амалга ошираётирсизлар?

Р. А. Уюшмамизга 105 композитор ва бастакор аъзо. Ҳозир айни пайтда ёш ижодкорлар билан ишлашни кучайтиряпмиз. Шу йилнинг 22—25 апрелида пленумимиз бўлиб ўтди. Унда ёшларнинг ижоди билан танишдик. Қўшиқчилик санъати устида ҳам қиладиган ишлар кўп. Шу муносабат билан Фарғонада, Самарқандда ва Хоразмда уюшмамиз бўлимларини очаяпмиз. Хуллас, тинчиётганимиз йўқ.

— Ўзбекистон Республикаси янги Мадҳияси матнининг эълон қилинганига кўп вақт бўлди. Ҳамон унга мусиқа битилмаяпти...

Р. А. Бизда ҳозир бу ишга 25 композитор жалб қилинган. Аммо давлат миллий Мадҳияси жуда жиддий ва мураккаб иш, у шу миллатнинг характерини ифодалаши лозим. Бундай мусиқа буюк асардек туғилиши керак. Шунинг учун бу нарса тезда битмайди.

— Ўзбек классик қўшиқлари орасида шундай қўшиқлар мавжуд. Шулардан энг яхшисини танлаб олинса бўлмайдими?

Р. А. Бу ҳақда ҳам мунозара бўлди-ку, лекин бир фикрга келинмади. Начора, энди жадал ёзишга ҳаракат қилаяпмиз.

— Наҳотки мустақилликка эришганимиз ижодкор композиторларни ҳаяжонга солиб, битта Мадҳияга мусиқа ёзилиши шунчалик қийин бўлса?..

Ҳ. Р. Биласизми, мусиқа ҳам, матн ҳам бир-бирига ниҳоятда уйғун бўлиши керак. Мадҳия хусусидаги ишларимиз яқин кунларда якунланади. Натижаси жуда яхши бўлади, мана кўрасиз.

Суҳбатдош Суннат АЗЛАРОВ.

* Хосиятли неъматлар

Хафақонга малҳам

Ўлкамиз тупроғи ўз саховатини намойиш этаётган палла. Яхши орзу билан парвариш этилган дарахт, бута ёки кўкат бўлсин, ўзининг серхосият неъматларини инъом қилмоқда. Қуйида ана шундай табиат бераётган меваларнинг айниқса фарзандларимиз учун шифобахшлиги хусусида сўз юритамиз.

Гилос. Анъанавий халқ табоботи амалиётида гилос қувват бағишловчи, қон тозаловчи табиий омил сифатида тавсия этилади. Уни бод, беланги азиятида бўлган беморлар истеъмол этса дарддан маълум даражада фориғ бўладилар. Айни қиёмига етиб пишган гилос камқонлик билан озорланганларга шифобахш таъсир кўрсатади, сабаби унинг таркибида салмоқли миқдорда темир унсури мавжуд. Олимларнинг берган маълумотларига қараганда, «оҳукўз» — қора гилос шарбатида «Р» — фаол бирикмалар бор бўлиб, улар кишининг қон томирлари фаолиятини яхшилайди, хафақон дардига шифо бўлади.

Қулупнай. Халқ табобатида қулупнай камқонлик, паришонхотирлик, хафақон, ниқриз хасталикларида қўлланилади. Унинг кишини қовуқдаги тошдан ҳоли қилувчи, буйрак ва ўт пуфагидаги тош ва қумларни йўқотувчи хусусияти ҳам бор. Қулупнай сариқ касали, рахит, бавосил касалликларида ҳам фойда беради. Унга сут ҳамда шакар аралаштирилиб берилса, болалар тана аъзоларини мустаҳкамлайди. Сурги сифатида экземага ҳам даволик қилади.

Редиска. Редиска таркибидаги эфир мойлари иштаҳани очишга ёрдам берис модда алмашинувига ижобий таъсир кўрсатади, ичак фаолиятини эса уйғунлаштиради. Таркибидаги калий моддаси танадаги туз-сув мутаносиблигини сақлаб туради, юрак оғриқларидан фориғ этади.

Доно ХУЖАЕВА, доришунос.

Сифатсиз таом асорати

УШБУ суҳбатимизда болаларни парвариш қилиш ва овқатлантиришда йўл қўйиладиган айрим камчиликлар туфайли учраб турадиган гипотрофия касаллиги хусусида сўз юритиб, унинг олдини олиш тўғрисида маълумот бермоқчимиз.

Боланинг кун сайин озиб бориши гипотрофиянинг асосий белгисидир. Хасталикнинг сабаблари жуда кўп. Лекин улардан энг асосийлари овқатда озиқ моддалар миқдорининг етишмаслиги ёки сифатсизлиги, турли юқумли касалликлар, айниқса юқумли ичак касалликлари билан оғриш бола парваришида йўл қўйиладиган хатолар ҳисобланади. Боланинг оч қолиши натижасида унинг ҳали тўла шаклланмаган марказий асаб тизими, айниқса овқат ҳазм қилиш аъзоларининг фаолияти бузилади, овқатнинг танага сингиш қобилияти кескин пасайиб кетади. Бола инжиқ бўлиб, иштаҳаси пасаяди, кундан-кунга озиб кетади ва атрофга бефарқ қарайдиган бўлиб қолади.

Гипотрофия асосан 1—2 яшар болалар ўртасида жуда кўп учрайди, чунки бу ёшдаги болаларда модда алмашинув жараёни жуда тезкорлик билан боради, бу ёшдаги болалар бўйига тез ўсиш билан бирга вазнлари ҳам жадал ортиб боради. Одатда, соғлом туғилган боланинг ўртача вазни 3500-3600 грамм бўлиб, 4-5 ойлик бўлганда вазни икки баробар, 1 ёшга тўлганда эса уч баробар ортади. Бир яшар боланинг вазни 6 яшар бўлганида икки ҳисса, 11 яшар бўлганида эса уч ҳисса ортади. Агар янги туғилган чақалоқ вазни 2500 граммдан кам бўлса, уни туғма гипотрофия дейилади. Бунга онанинг ҳомилалик давридаги касалланиши, модда алмашинувининг ирсиятга боғлиқ бузилишлари сабаб бўлади.

Гипотрофия оғир ёки енгил ўтишига кўра 3 турга бўлинади. Касалликнинг енгил турида боланинг тери ости ёғ қаватлари камайиб, тери ва мускуллари бироз бўшашади. Унинг умумий аҳволи унчалик ўзгармайди, аммо ранги сал синиқади, вазни камаяди. Бўйига ўсиш эса ўзгармайди. Касалликнинг ўртача турида беморнинг юқорида келтирилган аҳволи билан бир қаторда ранги оқариб, оч кул ранг тусга киради, териси қуруқшаб қолади, қорни ва сонида, бармоқлар орасида қат-қат бўлиб ёғ йиғилади, мускуллари бўшашади. Боланинг бўйига ўсиши секинлашади. Беморнинг иштаҳаси пасайиб, қони камаяди. Вақти-вақти билан ичи кетади. Инжиқ, серхархаша бўлади. Ҳар хил касалликларга тез чалинадиган бўлиб қолади. Хасталикнинг оғир турида боланинг тери ости ёғ қаватлари ҳамма ерда, ҳатто юзида ҳам йўқолади. Натижада унинг юзини ажин босиб, юз териси худди қари одамларникига ўхшаб қолади. Бадан ҳарорати пасайиб, оёқ-қўллари совуқ бўлади, иштаҳаси ҳам йўқолади, ташналик тутиб, кўп сув ичади. Бемор атрофга бепарво, фарқсиз қараб ётади, йиғлаганда товуши жуда унсиз, синиқ, эшитилар-эшитилмас бўлади. Бўйи ўсишдан орқада қолади.

Бу касалликнинг олдини олиш учун бола туғилган пайтидан бошлаб унга етарли ва сифатли овқатлар бериш лозим. Гўдак учун энг сифатли овқат она сути эканини барча билиши шарт. Она сутида боланинг соғлом ўсиши учун зарур, енгил ҳазм бўладиган оқсил, ёғ, қанд ҳамда витаминлар етарлича бўлади. Бола вақтида овқатлантирилса, иштаҳаси яхши бўлиб, яхши ўсади. Бунинг учун уни чиниқтириб ўстириш, жумладан у очиқ ҳавода кўпроқ бўлиши, озодалик қоидаларига пухта риоя қилиши лозим.

Абдуваҳоб ТОҲИРИЙ,
республика Саломатлик марказининг шифокори.

* Ихчам тақриз

Жисмоний баркамолликка бошлайди

«Кун тартиби — бу машғулотлар ва дам олиш турларини оқилона тарзда ўзгартириб туриш, куннинг ҳар бир соатидан тобора манфаатли асосда фойдаланиш ақидасига мувофиқ ҳар бир дақиқани аниқ белгилаб қўйишдир. Оқилона кун таркибига асосланган турмуш болаларнинг жисмоний ривожланишига, уларнинг соғлом бўлишига ёрдам беради».

Ушбу сатрлар Ибн Сино нашриётида чоп этилган «Болалар ва ўсмирлар гигиенаси» китобининг «Кун тартиби» деб аталувчи бобидан олинди. Муаллиф тиббиёт фанлари доктори, профессор Саидамин Солихўжаев.

Китобнинг «Мактабда ўқиш жараёнидаги гигиена», «Меҳнат таълими ва шифокорлар маслаҳати», «Жисмоний ривожланишда меҳнатнинг роли», «Чиниқиш йўллари» каби бобларини мисол тариқасида келтириш мумкин. Булардан ташқари айрим боблар болалардаги чекиш, спиртли ичимликларни истеъмол қилиш каби зарарли одатларнинг олдини олишга, ўсмирлар кийими, ўрин-кўрпасига қўйиладиган гигиеник талаблар, ишлаб чиқариш шароитида иқлимнинг аҳамияти ва бошқа шунга ўхшаш мавзуларга бағишланган. Болаларнинг бир кунлик фаолияти соат ва минутларга оқилона тақсимлангани уларда турмуш маромини тўғри йўлга солишга ёрдам беради. Китобдаги айрим бобларнинг бошланишида Буқрот, Ибн Сино, Арасту, Иван Павлов каби алломалар ёзиб қолдирган тиббий ўгитларнинг келтирилиши эса ўқувчи қизиқишини орттиради.

Қўлланма кенг китобхонлар оммасига, ўқитувчилар, шифокорлар, тиббиёт олийгоҳлари ҳамда билим юртлари талабаларига, шунингдек ота-оналарга мўлжалланган.

Абдумажид АБДУВАЛИЕВ.

Дурдек текис

Яқинда ўз фаолиятини бошлаган «ДУР» тиббий кичик корхонасига кириб-чиқиб турганларнинг кети узилмайди. Миробод район Қизил Ярим Ой жамияти томонидан ташкил этилган бу жамоа ўз ишини яқинда бошлаган бўлишига қарамай, кўпчилик ҳожатини чиқармоқда. Бош врач Фатхулла Иботовга бир неча саволлар билан мурожаат қилдик:

— Фатхулла Саъдуллаевич, шаҳар соғлиқни сақлаш бошқармасига қарашли кўплаб кичик тиббий корхоналар мавжуд. Сизнинг корхонангиз улардан нимаси билан фарқ қилади?

— Корхонамизнинг олдига қўйган асосий мақсади беморлар, хусусан болалар тишини даволаб, уларнинг саломатлигини янада тиклашдир. Бизда эрталаб соат 8 дан то кечги 20 га қадар малакали шифокорлар хизматда бўлишади. Хизмат пулли ташкил этилган бўлиб, унинг миқдори 500 сўмдан 400 сўмгача белгиланган. Бу қайси тиш қандай касалга дучор бўлган ва унинг учун керакли дори-дармонлар ҳисобига қараб белгиланади. Бошқалардан фарқли томони, бизда чет эл дастгоҳи, дори-дармони, янги тишлар, шунингдек бир маротаба ишлатиладиган игналардан фойдаланилади. Даволатган тиши учун беморга 3 йиллик муддатга кафолат берилади. Демоқчиманки, уч йил давомида шу тиш яна оғриса ёки қўйилган мушаклари тушиб кетса, кейинги гал шу беморга бепул хизмат кўрсатилади.

— Носоз тишлар ўрнига қандай тишлар қўйилишини маслаҳат берган бўлар эдингиз?

— Кўпчилик олтиндан тайёрланган тишларни қўйдиришни афзал кўрадилар. Бу, албатта ҳар кимнинг хоҳиши. Менинг назаримда металл-керамика ва металл-акрилл тишларни қўйдиришса ҳам соз бўлади. Бунинг фойдали томони шундаки, биринчидан, худди ўз тишингизга ўхшайди. Иккинчидан эса бошқа тишларга нисбатан соғлиқ учун ҳам фойдали томонлари бор. Иш бошлаганимиздан буён аҳолининг кўпчилиги бизга «тилла тиш қўясизларми?» деган савол билан мурожаат қилишмоқда. Йўқ, биз тилла тиш қўйиш билан шуғулланмаймиз. Шунинг учун корхонамиз металл-керамика бўйича марказ ҳисобланади.

— Сизлардан маслаҳатлар олиш ҳам мумкинми?

— Албатта, бунинг учун алоҳида кун тайин қилганмиз. Ҳафтанинг шанба кунида 1-Тошкент давлат тиббиёт олийгоҳи стоматология кафедрасининг катта ўқитувчилари жарроҳлик, даволаш ва бошқа касалликларнинг олдини олиш тўғрисида маслаҳатлар бериб боришади.

Суҳбатдош Гулзода МАМБЕТОВА.

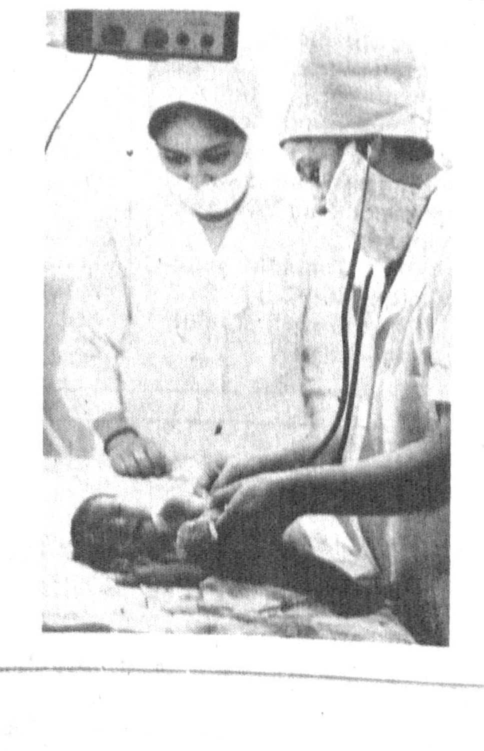

Пойтахтимиздаги 14-болалар касалхонаси гўдакларни нормал ҳаётга қайтариш, уларнинг келажакда соғ-саломат, бахтли умр кечиришларида яхши натижаларга эришмоқдалар.

СУРАТЛАРДА: шифокор-педиатр Мавлуда Орифжонова (чапда) ҳамда ҳамшира Дилором Шокировалар гўдакни назоратдан ўтказишмоқда; ҳамшира Минавар Назарова гўдакни тиббий кўрикка тайёрламоқда, чала туғилган болалар бўлими.

Андрей Пишненко суратлари.

** Ойнаи жаҳон қаршисида*

ВАТАНДОШЛАРГА ТУҲФА

ТАНИҚЛИ корфармон Толиб ҳожи Ҳамид ўғли шоир ва драматург Тўра Мирзонинг «Амир Темур» драматик достони асосида Мулла Тўйчи Тошмуҳамедов номидаги Қашқадарё вилоят ўзбек давлат мусиқали драма ва комедия театрининг ижодкорлари билан биргаликда янги фильм-томошани ниҳоясига етказди. Ижодий изланишлар натижасида бобокалонимиз Темур соҳибқироннинг ҳаётини ўрганишга биринчи қадамлар ташланди. Тўра Мирзонинг асари ҳам ўзининг тўлақонлиги, жанговарлиги билан ажралиб туришини таъкидлаш керак. Асар кўпқиррали бўлиб, муаллиф Амир Темурнинг инсоний фазилатларини муҳаббат билан қаламга олади. Элимизни татар, мўғул босқинчиларидан озод этган ҳалоскор ва дини исломнинг тарғиботчиси сифатида тасвирлайди. Асарнинг бадиий афзаллигини айтиш мумкин. Ўзбекистон Давлат телерадио кампаниясининг етакчи корфармонларидан бири Толиб ҳожи Ҳамид ўғли янада бўрттириб, образни чуқурлаштирган. Муфти Муҳаммад Содиқ Муҳаммад Юсуф ҳазратлари телетомошага ўз маслаҳатларини бериб оқ йўл тиладилар.

Куни кеча «Амир Темур» телевизион томошасининг бир нусхаси Саудия Арабистонидаги ватандошларимизга совға этиб юборилди. Телетомошабинларимиз ҳам бу тарихий асарни муборак Қурбон ҳайит кунлари томоша қилиб, Толиб ҳожи Ҳамид ўғли ва Қашқадарё вилояти театри ижодкорлари маҳоратларига ўзлари гувоҳ бўладилар.

Томошадаги Амир Темур образини Ўзбекистон халқ артисти Омон Беганжиев яратган. Сароймулкхоним — Ўзбекистонда хизмат кўрсатган артист Лола Холиқова, Саид Барака — Ўзбекистонда хизмат кўрсатган артист Алиқул Тўлаев, Амир Ҳусайн — Ўзбекистонда хизмат кўрсатган артист Одилжон Исмоилов, Кармиён — Саид Бердиев ижросида ўз меъёрига етган. Хуллас, янги телевизион фильм санъатсевар халқимизга яхши туҳфа бўлди.

Аҳмаджон РАҲИМОВ,
санъатшунос.

СУРАТЛАРДА: **корфармон Толиб ҳожи Ҳамид ўғли (чапда) ва артист Саид Бердиев «Амир Темур» телефильмини монтаж қилиш пайтида.**

Семён Коган сурати.

** Ҳамшаҳарларимиз хизматида*

ХОЛИС ЁРДАМДАН ХУРСАНДМИЗ

ҲОЗИРГИ иқтисодий тақчиллик барча соҳаларга ўз таъсирини кўрсатгани каби маданият ва истироҳат масканларини ҳам четлаб ўтмаяпти. Бу борада Тошкент ҳайвонат боғидаги жониворларни озиқ-овқат билан таъминлаш қандай бораётгани хусусида ушбу боғ директори Игорь Музиченко билан суҳбатлашдик.

— Моддий етишмовчилик жониворларга ҳам таъсир қилмай қолмади, албатта, — деди у. — Аммо уларга авваллари қанча озиқ-овқат берилган бўлса ҳозир ҳам шунча берилмоқда, фақат емишнинг хилма-хиллиги камайган. Шу ўринда шаҳримиз аҳолисининг биздаги жониворларга бўлган ғамхўрлиги мени жуда қувонтирганини айтиб ўтмоқчиман. Нархларнинг кескин кўтарилишидан сўнг бизга қўнғироқлар қилиб, ёки ўзлари идорамизга кириб келиб, жониворларнинг аҳволи хусусида ҳам сўраб, лозим бўлса моддий ёрдам беришга тайёр эканликларини билдиришди. Ҳатто кириш учун чипта нархларининг арзонлигини эшитиб, уни кескин кўтаришни илтимос қилишди. Ҳозирда ҳам биз уларнинг холис ёрдамидан фойдаланяпмиз.

Асосан мактаблар, болалар боғчалари ҳамда доимий келувчилар баҳоли қудрат пул билан ёрдам беришмоқда. Аммо бу биз учун урвоқ ҳам бўлмайди. Кириш учун тўланадиган ҳақ ҳамда аттракциондан тушадиган маблағ ҳам жуда оз миқдорни ташкил этади. Жумладан, уйида жонивор боқувчиларга лозим бўлганда ветеринар ходимимиз пулли хизмат кўрсатмоқда. Шунингдек, баъзи бир ҳайвонларни кўпайтириб бошқа ҳайвонат боғларига ёки аҳолига сотишни йўлга қўйдик. «Тропик боғ»имиздан ҳам унумли фойдаланаяпмиз. Бу ерда ўстириладиган Африка, Америка каби узоқ ўлканинг ноёб ўсимликлари тантанали маросимларни безаш учун вақтинчалик бериб туриладн. Хусусий автобусимиз ҳам ҳозирда шаҳар аҳолисига вақти-вақти билан хизмат қилмоқда. Аммо барча имкониятларни ишга солаётганимизга қарамай моддий аҳволимиз мушкуллигича қолмоқда.

Шундай бўлса ҳам фурсатдан фойдаланиб бир хушхабарни айтмоқчиман. Болаларни ҳимоя қилиш халқаро куни болалар боғимизга бепул киритилди. Интернат ҳамда болалар уйи болаларига эса исталган куни текин хизмат кўрсатамиз.

Абдумалик АБДУРАҲМОНОВ
ёзиб олди.

Муҳаррир
Эркин ЭРНАЗАРОВ.

ТИЖОРАТ ХАБАРЛАРИ ВА ЭЪЛОНЛАР

ИЮНЬ ВА ИЮЛЬ ОЙЛАРИДА ДАМ ОЛИБ, ДАВОЛАНМОҚЧИ БЎЛСАНГИЗ

«Тошкент-саёҳат» сайр-ишлаб чиқариш бирлашмаси қуйидаги йўлланмаларни таклиф қилади:

Болгарияда Қора денгизнинг Қуёшли соҳилидаги энг яхши пансионатлардан бирида 14 кунлик дам олишни. Бир йўла Сиз даволанишингиз (бод, ўпка, нафас олиш хасталиклари, бўғма ва бошқа хасталиклардан) мумкин. 5 ёшдан 12 ёшгача бўлган болалар учун йўлланмалар баҳосидан 25 фоиз арзон сотилади. Хоҳловчилар учун Истамбулга саёҳат ташкил этилади. Дам олувчилар ҳар 14 кунда қабул қилинади.

Ялтада, «Ялта» меҳмонхонасининг барча қулайликлари бўлган икки кишилик хоналарида 10 кун ҳордиқ чиқариш. Дам олувчилар ҳар куни уч марта ресторанда овқатланишади. Дам олувчилар ҳар 10 кунда қабул қилинади.

«Балт» елканли қайиғида Ялта-Синоп (Туркия) — Истамбул — Ялта манзиллари бўйлаб қизиқарли саёҳатни. Саёҳат вақтида Сиз очиқ денгизда балиқ овлашингиз, чўмилишингиз мумкин, 4 кун Туркияда бўласиз. Дам олувчилар ҳар 10 кунда қабул қилинади.

6 июндан Қора денгизда дам оладиган болалар учун:

Форос яқинидаги Ласпи кўрфазидаги курорт — 18 кун дам олинади,

Севастополдаги саёҳатчилар базасида ҳордиқ чиқариш,

Хоста ва Лазаревское пансионатларида 10 кун дам олиб даволаниш.

Кичкинтойларга (3—7 ёшдагиларга) Геленжикдаги денгиз соҳилида жойлашган болалар боғчасини, уларнинг ота-оналарига болалар боғчасидан ярим километр масофада жойлашган пансионатни таклиф қиламиз.

Қуйидаги йўналишлар бўйлаб чет элга саёҳатлар ташкил этилади:

Киев — Прага — Мюнхен — Пассау — Киев — 8 кунга,
Киев — Прага — Париж — Киев — 9 кунга,
Киев — Кошице — Киев — 7 кунга,
Киев — Кошице — Краков — Киев — 10 кунга,
Киев — Альба (Адриатика) — 16 кунга (Италия, денгизда ҳордиқ чиқариш билан бирга),
Страсбург — Париж (Познань орқали) — 5 кунга,
Деҳлига — 5 кунга,
Краков — Франкфурт-Майн — 4 кунга,
Братислава — Вена — 4 кунга.

Қуйидаги манзилга мурожаат қилинг: Тошкент шаҳри, Навоий кўчаси, 69 «а» уй, метронинг «Пахтакор» бекати.

Маълумотлар олиш учун телефонлар: 44-11-92, 44-11-97, 44-12-96.

«Тошкент-саёҳат» сайр-ишлаб чиқариш бирлашмасининг йўлланмаларни сотиш бюроси.
«Сарбон» Ўзбекистон реклама агентлиги.

«Ўзбекистон давлат цирки» Республика бирлашмаси

(Ҳадра майдони)
19 июнь соат 18.00 да
20, 21 июнь соат 14.00 ва 17.00 да

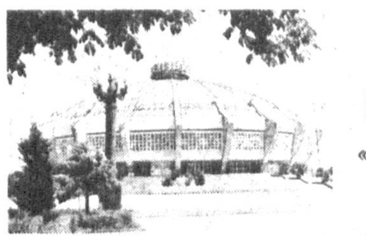

ТОШКЕНТДА БИРИНЧИ МАРОТАБА

«ЦИРК МАЛИКАСИ»
манежда
Театр-цирк шоуси
Қатнашадилар:
балет артистлари, оперетта театри оркестри
«Вираж» цирк дастури
«САРОБ» масхарабозлар гуруҳи

Цирк ва кино артисти **Юрий ДОЛГОВ.**

Сизларни катта мусиқа, цирк ва кулги байрамида кутамиз!

Саҳналаштирувчи режиссёр — Россияда хизмат кўрсатган санъат арбоби **Кирилл ВАСИЛЬЕВ.**

Дирижёр — Ўзбекистонда хизмат кўрсатган санъат арбоби **Ботир РАСУЛОВ.**

Чипталар цирк ва оперетта театри кассаларида сотилади. Телефонлар: 77-85-92, 77-85-29, 44-35-91, 44-29-04.

Олдиндан чипта сотиш йўлга қўйилган. Касса соат 10 дан 18 гача ишлайди.

Ўзбекистон жумҳурияти Соғлиқни сақлаш вазирлиги

П. Ф. БОРОВСКИЙ НОМЛИ ТОШКЕНТ ШАҲАР ТИББИЁТ БИЛИМ ЮРТИ

1992—93 ўқув йилига

ЎҚУВЧИЛАР ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

Ўрта маълумотлилар қабул қилинади.

Билим юрти қуйидаги соҳалар бўйича мутахассисларни тайёрлайди:

— ҳамширалик иши (тиббиёт ҳамшираси), ўқиш муддати — 1 йилу 10 ой;

— даволаш иши (фельдшер), ўқиш муддати — 2 йилу 6 ой.

Ҳужжатлар 15 июндан 20 июлгача қабул қилинади. Кириш имтиҳонлари она тили (ёзма), биология (оғзаки)дан ўтказилади.

Кечки бўлимга «тиббиёт ҳамшираси» мутахассислиги бўйича, ўрта мактабни битирган ва тиббиёт муассасаларида ишловчилар қабул қилинади.

Ҳужжатлар 15 июндан 20 июлгача қабул қилинади, кириш имтиҳонлари она тили (ёзма), биология (оғзаки)дан ўтказилади.

МАНЗИЛГОҲИМИЗ: 700064, Тошкент шаҳри, Боровский кўчаси, 8-уй. 1, 2, 3, 5, 13, 22; 25, 28-трамвайларнинг «Санъат музейи» бекати; 1, 5, 8, 10, 17, 20-троллейбусларнинг «Тошсовет» номидаги шифохона» бекати).

ЎЗБЕКИСТОНДА БИРИНЧИ МАРТА!

БОЗОР ШАРОИТИДА МУРАККАБ ҲАЁТ ЙЎЛИГА ҚАДАМ ҚЎЯЁТГАН ФАРЗАНДЛАРИНИНГ КАСБ ТАНЛАШ ТАШВИШИНИ ЧЕКАЁТГАН ОТА-ОНАЛАР

ДИҚҚАТИГА!

Яхши шарт-шароитга эга бўлган ва юқори ҳақ тўланадиган доимий ишга танлов асосида қабул қилиш учун даъвогарлар олдига ўз мутахассислиги бўйича юксак тайёргарлик талаби қўйилади. Бунда ўз ҳунарини ҳар томонлама пухта эгаллаганларга алоҳида эътибор билан қаралади.

Тошкент шаҳридаги мавжуд 8, 14, 17, 41, 43-ҳунар-техника билим юртлари заминида 9 ёки 11-синфларни битириб чиққан ёшларнинг ҳар томонлама яхши мутахассислар бўлиб етишишлари учун имкон берадиган «УНИВЕРСАЛ» ҳунар-техника билим юртлари АССОЦИАЦИЯСИ ташкил этилган. У такомиллаштирилган уч йиллик дастур асосида иш юритади ва кўп қиррали мутахассисларга энг зарур бўлган эҳтиёжларни назарда тутади. Шунингдек ҳунар-техника билим юртлари ассоциациясини битириб чиқувчиларни ишга жойлаштириш кафиллигини олади ҳамда энг юқори иш ҳақи олиш имкониятини мустаҳкамлайди. Ишга танловли қабул синовидан ўтиш ўқувчининг қобилиятини юксалтиради.

Ўқув-ўқитув ишлари бюджет ҳисобидан ва қисман тижорат асосида ўқувчилар маблағи, шунингдек корхона ва ташкилотлар билан тузилган шартномалар бўйича амалга оширилади.

1992—1993 ўқув йилида «Универсал» ҳунар-техника билим юртлари ассоциацияси қуйидаги турдош мутахассисликлар гуруҳлари бўйича танловли қабул ўтказади:

«С» тоифали ҳайдовчи, техника хизмати авточилангари; «С» тоифали ҳайдовчи, электр пайвандчи, чилангар-сантехник; «С» тоифали ҳайдовчи, автокран машинисти, техника хизмати авточилангари; «С» тоифали ҳайдовчи, техника хизмати авточилангари, кенг кўламли станокчи; «С» тоифали ҳайдовчи, техника хизмати авточилангари, дурадгор-уста; «С» тоифали ҳайдовчи, машинист-бульдозерчи, техника хизмати авточилангари.

Ҳужжатларни 8-ҳунар-техника билим юрти қуйидаги манзилгоҳда қабул қилади: У. Юсупов кўчаси, Авиация тор кўчаси, 10-уй, «Парвоз» кафесининг рўпарасида; 18, 48 «э», 97-автобуслар; 10, 23, 27-трамвайлар; 10-троллейбус.

Маълумотлар олиш учун телефонлар: **41-38-22,** 41-75-54.

Тошкент шаҳар халқ таълими Бош бошқармаси

ТОШКЕНТДАГИ «ҚИЗИЛ ТОНГ» ТИКУВЧИЛИК ИШЛАБ ЧИҚАРИШ БИРЛАШМАСИ НЕГИЗИДАГИ

48-ҲУНАР-ТЕХНИКА
БИЛИМ ЮРТИ

хотин-қизлар, эркаклар ва болаларнинг устки кийимларини тикиш бўйича моҳир чевар бўлишни, бичиқчи, тикувчи касбларини эгаллашни хоҳлайдиган 9—11-синф битирувчиларини

ЎҚИШГА ТАКЛИФ ЭТАДИ

9-синфни битирганлар 3 йил ўқиб, якка тартибда «кийим тикувчи» ва «чевар» (машиначи) сингари иккита турдош касб бўйича малака эгаллайдилар.

Бир вақтнинг ўзида 2 йил мобайнида тўлиқ ўрта маълумот олмоқчи бўлганлар махсус суҳбат асосида тажрибавий гуруҳларга қабул қилинадилар.

Бутун ўқиш даврида ўқувчиларнинг кийим-кечак, овқат ва ҳар ойда 40 сўм миқдоридаги стипендия билан ижтимоий таъминланишини билим юрти ўз зиммасига олади.

11-синфни битирганлар 8 ой ўқиб, «бичиқчи» ва «тикувчи» сингари иккита турдош касб бўйича малака эгаллайдилар. Уларга 262 сўм 50 тийиндан стипендия тўланади.

Барча ўқувчиларга ишлаб чиқариш амалиётини ўташ даврида 50 фоиз иш ҳақи ва ҳар куни 5 сўмлик қўшимча овқат пули берилади. Ўқиш даври меҳнат фаолиятига қўшиб ҳисобланади, ўқишни битирганлар Тошкентдаги «Қизил тонг» тикувчилик ишлаб чиқариш бирлашмаси база корхонасига ишга юбориладилар.

Билим юртини имтиёзли битирганларга олий ўқув юртлари ва техникумларга кириш учун йўлланма берилади.

Кирувчилар қуйидаги ҳужжатларни тақдим этадилар: директор номига ариза, туғилганлиги тўғрисида гувоҳнома ёки паспорт, маълумоти тўғрисида гувоҳнома, тиббий маълумотнома, ота-онасининг иш жойидан ва турар жойидан маълумотнома, 3x4 см. катталикдаги 4 та фотосурат.

БИЛИМ ЮРТИ МАНЗИЛИ: Тошкент шаҳри, 61-алоқа бўлими, Чехов кўчаси 5 «а» уй (1, 2, 5, 8, 9, 24, 26-трамвайлар; 1, 5, 8, 17, 10, 20-троллейбуслар; 2, 3, 60, 71, 80, 98-автобусларнинг «Қизил тонг» бирлашмаси» бекати).

ТОШКЕНТ ШАҲАР ИЖРОИЯ КОМИТЕТИ ИЖТИМОИЙ ТАЪМИНОТ БОШҚАРМАСИНИНГ ҲУНАР-ТЕХНИКА БИЛИМ ЮРТИ
1992—1993 ўқув йилига

ЎҚУВЧИЛАР ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

Ҳунар-техника билим юрти қуйидаги мутахассисларни тайёрлайди:

радиотелевизион аппаратларни ремонт қилувчи механик, якка тартибда моделли оёқ кийимларини тикувчи косиб, котиба-машинистка, устки кўйлакларни тикувчи чевар, бюджет ташкилотлари учун саноатда бухгалтерлик ҳисоби бўйича бухгалтер, тўқувчи.

Ўқиш муддати — 10 ой.

Ўқишга 16 ёшдан 45 ёшгача бўлган ногиронлар, шунингдек ногиронларнинг 16 ёшдан 20 ёшгача бўлган фарзандлари ҳамда боқувчисини йўқотган оилаларнинг шу ёшдаги аъзолари қабул қилинади.

Аризаларга қуйидаги ҳужжатларни қўшиб топшириш лозим: маълумоти ҳақида ҳужжат, туғилганлиги ҳақида гувоҳнома, турар жойидан маълумотнома, район ижтимоий таъминот бўлимининг йўлланмаси, саломатлиги ҳақида 086/У шаклдаги маълумотнома, (ногиронлар ВТЭК маълумотномасига меҳнат тавсияномасини илова қиладилар), 3x4 см. ўлчамли олти дона сурат.

Ҳужжатлар 30 августгача қабул қилинади.

Ўқиш 1 сентябрдан бошланади.

Дарсларни ўзлаштирувчи ўқувчиларга стипендия тўланади.

Ўқиш муддати меҳнат фаолиятига киради.

Ўқувчилар ётоқхона билан таъминланмайди.

Мурожаат қилиш учун манзилгоҳ: Тошкент шаҳри, Ўқчи кўчаси, Пеньков боши берк кўчаси, 107 «а» уй (2, 7, 14, 12-троллейбуслар; 13, 51-автобусларнинг «Ўзбекистон» бекати, метронинг «Халқлар Дўстлиги» станцияси. «Киночилар уйи» ёнида.

Тошкент шаҳар ижроия комитети Савдо бош бошқармасининг «ЁШЛИК» МАКТАБ-ДЎКОНИ касса аппаратини биладиган III тоифали озиқ-овқат моллари сотувчиларини тайёрлайдиган

4 ОЙЛИК ПУЛЛИК КУРСЛАРГА
навбатдаги

ҚАБУЛ ЭЪЛОН ҚИЛАДИ

30 ёшгача бўлган 9—11-синф ҳажмида маълумотли ёшлар имтиҳонсиз қабул қилинадилар.

Ўқишни битирганларга Тошкент совет савдо техникумининг сиртқи бўлимига имтиёзли шартларда ўқишга кириш ҳуқуқи берилади.

Машғулотлар ўзбек ва рус тилларида олиб борилади.

МАНЗИЛИМИЗ: **Тошкент шаҳри, Кафанов кўчаси, 65-уй (1, 2, 5, 8, 9, 10, 24, 26-трамвайларнинг «Миробод бозори» бекати).**

ДИҚҚАТ!

Корхоналар, ташкилотлар, кичик ва қўшма корхоналар ва ширкатларнинг раҳбарларига!

«ТОШКЕНТШАҲАРТРАНСЭКСПЕДИЦИЯ» КОРХОНАСИ

ЕрАЗ—672, ГАЗ—52 маркали очиқ бортли ва фургон автомобилларини

ШАРТНОМА АСОСИДА ИЖАРАГА БЕРАДИ

Баҳоси — келишув асосида тўланади.

Қуйидаги манзилгоҳга мурожаат қилишингизни сўраймиз: Тошкент шаҳри, Аэродром кўчаси, 5-уй. Телефонлар: 96-16-20, 96-18-20, 96-19-32.

Тошкент шаҳар Бош қурилиш бошқармасига қарашли «Таштрансспецстрой» трести

ТУГАТИЛАДИ

Барча ташкилотлар ва шахсларнинг трестга бўлган даъволари эълон чиққан кундан бошлаб бир ой ичида қуйидаги манзилда қабул қилинади: Тошкент шаҳри, Ўзбекистон шоҳкўчаси, 16а уй, «Таштрансспецстрой» трести, 3-хона.

Тошкент шаҳар «Тибашё» ишлаб чиқариш тижорат маркази жамоаси дўкон мудирлари Шоюсуф ва Шожалил Аҳроровларга оталари

Шомансур АҲРОРОВнинг

вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

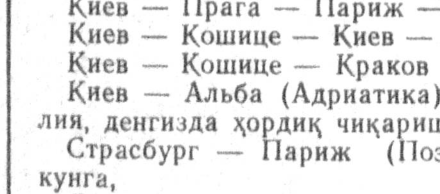

МУАССИСЛАР: Халқ депутатлари Тошкент шаҳар Кенгаши ва «Тошкент оқшоми» журналистларининг жамоаси

Тошкент оқшоми

МАНЗИЛГОҲИМИЗ: 700000. ГСП, Тошкент, Ленинград кўчаси, 32-уй.

Шанба ва якшанбадан ташқари ҳар куни ўзбек тилида чиқади.

ТЕЛЕФОНЛАР: қабулхона — 32-53-76, хатлар — 33-29-70, 32-53-79; эълон ва тижорат хабарларини жойлаштириш масалалари бўйича — 33-81-42, 32-55-34, 33-56-67.

Эълонлар ва тижорат хабарлари аниқ ва тўғрилиги учун жавобгарлик уларни берган ташкилот ва шахслар зиммасидадир.

Ўзбекистон Республикаси «Шарқ» нашриёт-матбаачилик концерни. 700000, ГСП, Тошкент, «Правда» рўзномаси кўчаси, 41.

• Нашр кўрсаткичи 64690 • Босмага бериш вақти 11.30. • Босмага берилди. 10.40. • Буюртма Г—134. • 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10.